

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Veličasten praznik kmetske mladine

Uspešno prosvetno in kulturno-politično udejstvovanje kmetske mladine. — Slovenska kmetijska mladina neomajna v svoji državotvorni zavesti. — Odločna obsodba zlorabljanja simbolične zelene barve. — Slikovita povorka. — Nad deset tisoč udeležencev na kmetiskem prazniku v St. Vidu izkazuje čast kmetiskemu delu. — Razvitje prapora »Zveze kmetijskih fantov in deklet«.

Velika in zanimiva tekma koscev.

»Kmet je steber naroda in države« — te besede slišimo in beremo dandanes, že tako pogostokrat, da že skoraj na nikogar več ne vplivajo, čeprav so mogoče ravno dandanes mnogo bolj resnične kakor so bile kdaj prej. Ta mogočni »steber« je bil namreč do najnovejše dobe samo steber za druge, ki je nosil vse breme in vso težo javnega življenja, sam pa ni kazal nobenih znakov lastnega življenja, ker je taval v temi nepoučenosti o javnih zadevah in ker je bil brez vsake stanovsko-zavedne organizacije. Brez organizacije in brez možnosti in sposobnosti lastne presoje vseh javnih zadev pa dandanes ni mogoč noben napredek.

Minister Ivan Pucelj poziva kmetijsko mladino k slogi in državotvornemu delu

Dandanes je organizirano vse: industrija, trgovina, obrtništvo, v zelo visoki meri tudi delavstvo, potem »prosti poklici« (zdravniki, odvetniki itd.) — brez organizacije je pa ostal samo še kmet. Imamo sicer razne

»kmetijske« organizacije, toda v teh ne odločuje kmet sam, ampak drugi — kmet pa mora dobiti vendar enkrat organizacijo, ki bo res

Pokrovitelj velikega kmetijsko-mladinskega praznika ban dr. Drago Marušič pozdravlja v navdušenem govoru zborovalce

samo njegova, kjer bo vodil in odločal on sam o vsem!

To organizacijo sprovesti je velika naloga organizirane kmetske mladine, ki hvala Bogu ni vezana na nobeno politično preteklost, ampak lahko svobodno odločuje o svoji bodočnosti, ki je njena. Svoboda in neskaljena preteklost — to je za našo kmetijsko mladino neprecenljiv kapital, ki ga mora visoko čuvati.

Trdne, močne in nezlomljive organizacije pa si ne moremo misliti brez prosvete. Pri

tej besedi pa ne mislimo le na strokovno-kmetijski pouk, ampak zlasti na politično šolanje in na politično izobrazbo. Časi, ko je bilo za kmeta dovolj, če je vedel »kak« perdeluje se krompir narbolje« — tistih časov ni več! Dandanes mora tudi kmet bistril svoj um, da more sam s svojo glavo presojati vse, kar se godi okoli njega, ali pa mora ostati večno duševni suženj in mora delati tako kakor mu veleljajo drugi! Zato pa se nahajajo »Društva kmetijskih fantov in deklet« na pravem potu, če posvečajo svojo največjo skrb politično-vzgojnemu delu med svojim članstvom in pa tudi izven njega.

Politično dobro izšolana in trdno organi-

Domačin poslanec Albin Koman pozdravlja v iskrenih besedah došle goste

zirana kmetijska mladina je danes glavni činitelj za resničen napredek kmetijskega stanu in zato zasluži ta mladina vso našo ljubezen, skrb in podporo! Le krepko naprej po začrtani poti!

Denar

Denar je zakonito menjalno sredstvo. Njegovo zbirališče in razhodišče so denarni zavodi. Ti so posredovalci med bogatimi in revnimi, so regulatorji denarnega prometa, so podporniki domačega gospodarstva, obrti, trgovine in industrije.

Zato ne odteguj denarja denarnim zavodom! Ne dvigaj ga po nepotrebem! Ne kupuj stvari, ki jih nujno ne rabiš! Ne zapravljaj denarja iz strahu, da bi izgubil veljavo! Ne drži denarja doma in ne skrivaj ga! Z vsem tem škoduješ sebi in drugim. Zgubo imaš na obrestih in podpiraš gospodarsko krizo, ki tepe tudi tebe.

Dinar veljave ne bo izgubil. Inflacije ne bo! Bodi torej pameten! Ne daj se begati! Varčuj in n a l a g a j d e n a r v denarne zavode!

Mestna hranilnica ljubljanska v Ljubljani izplačuje nove vloge naložene od 15. maja letos naprej, brez zadržka in v vsakem znesku ter jih obrestuje po običajni obrestni meri.

Zborovanje Zveze kmetskih fantov in deklet.

Letošnji občni zbor kmetsko-mladinskih društev je bil sijajno obiskan. Na zborovanje so prišli tudi številni odlični gostje, med njimi tudi nekaj narodnih poslancev z juga naše države.

Zborovanje je otvoril predsednik Zveze Ivan Kronovšek, ki je iskreno pozdravil na-

Kumica prvega prapora »Zveze« ga, Ema Pucljeva

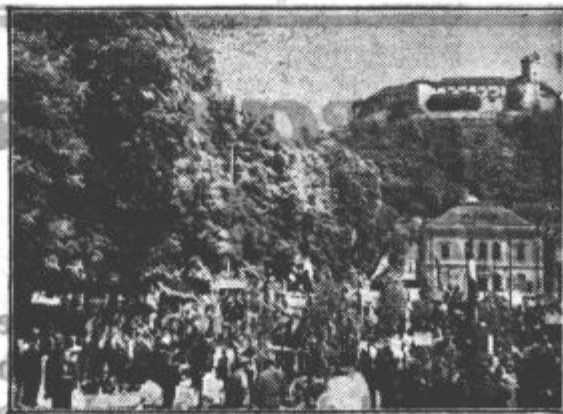
vzoče odlične goste, zlasti ministra Ivana Puclja in narodne poslance in ostale odličnike, nato pa je ugotovil v svojem zanosu lep napredek Zveze, kar je brez dvoma zasluga marljivega odbora.

Zveza šteje danes 45 društev, ki imajo nad 3000 članov. Vsa društva lepo sodelujejo med seboj, viden znak društvene skupnosti pa je novi skupen Zvezin prapor.

Za predsednikom in podpredsednikom tov. J. Čučkom je podal tajnik Vladko Kreft tajniško poročilo. Delovanje Zveze se mora razširiti tako, je rekel, da ne bo nobena naša vas izven organizacije.

Kraljev dar.

Podpredsednik Zveze g. Čuček je nato sporočil, da je Nj. Vel. kralj poklonil Zvezi večji kinematografski aparat, ki ga bo Zveza dobro rabila za predavanja. Zborovalci so priredili Nj. Vel. kralju navdušene ovacije.

Zbiranje povotke na Kongresnem trgu

Volitve.

Pri volitvah je bil izvoljen naslednji ožji odbor: Ivan Kronovšek, predsednik; Tine Janhar, I. podpredsednik; Lado Klinc, II. podpredsednik; Vladimir Kreft, tajnik; Andolšek, blagajnik; odborniki: Zoranka Čuček, dr. Janže Novak, Stane Škrabar, Jakob Škrabar, dr. Viktor Maček, France Gerželj, Janko Vičič, Jože Bradač, Milan Mravlje, Pavel Marc, Tone Knez, Stanko Deu, Marija Novakova, Ivanka Bergant, Matevž Trček, Jože Čuček, Franc Šober.

V širši odbor:

Potočnik Franc, Frankolovo; Gomišček Gavro, Celje; Zorko Cvetko, Bela Cerkev; Peršina Jože, Toplice; Matko Jože, Gotna vas; Šimenc Alojz, Beričevo; Blaž Jože, Tomačevo; Nemeč Ivan, Konjice; Savora Ivan, Središče; Hočevar Alojz ml., Struge; Kramar Alojz, Zelimlje, Hočevar Alojz, Zapoge; Arhar, St. Vid pri Ljubljani; Trček Franc, ravnatelj, Ljubljana; Ing. Teržan, Ruše; Peček Ivan, Ribnica na Dol.; Mastnak Fr., Dramlje; Šurla Lado, Straža; Turnšek Anica, Sv. Benedikt; Bradač Franc, Podhosta; Tone Merslovič, St. Jurij ob j. žel.; France Hajnšek, St. Jurij ob j. žel.; dr. Igor Rosina, Maribor; Ivan Brecljnik, Dravljice; Ivan Ocvirk, Sv. Jurij ob Taboru; Cerer Albert, Kamnik.

Po volitvah je govoril še posl. Mravlje o političnem položaju, nakar je predsednik lepo uspelo zborovanje zaključil.

Predsednik »Zveze« tov. S. Kronovšek izroča praporščaku prapor, na katerega pripenja kumica trobojnico in zeleni posvetilni trak

Veličasten sprevod od Ljubljane do Št. Vida.

Za nedeljo popoldne je bila napovedana tekma kosev v Št. Vidu nad Ljubljano. S to tekmo je bila združena tudi posvetitev Zvezinega prapora in pa velik ljudski tabor.

Kosci so se začeli zbirati že dopoldne v ljubljanski »Zvezdi«. Same krepke, močne postave. Takoj popoldne pa so začeli prihajati na Kongresni trg s cvetjem, z venci in z narodnimi zastavami okrašeni vozovi iz bližnje in daljne ljubljanske okolice, da se odpeljejo skupno na slavnost v Št. Vid.

Sprevod je vodil narodni poslanec Mravlje. Na čelu so jezdili kmetski jezdci, prvi pa je nosil na visokem drogu državno trobojnico. Za jezdci je korakal praporščak z novim praporom, okoli njega pa Zvezin odbor. Tej skupini je sledil avto s kumico praporja gospo ministra Puclja, na to pa so prikorakali kosci z dr. Janžetom Novakom na čelu, ki je tudi nosil koso. Za kosci so korakala belo oblečena dekleta z grabljami in z jerbasi — nekaj morajo kosci imeti za prigrizek. Za temi skupinami pa se je vila dolga vrsta voz; na vsakem vozu pa so imeli svojega godca.

Ljubljansko občinstvo je dolgi sprevod navdušeno pozdravljalo. Masa Ljubljančanov pa je odšla deloma peš deloma s cestno železnico v Št. Vid, kjer se je zbralo na slavnostnem prostoru do 10-tisoč ljudi.

Gostje.

Na slavnostnem prostoru so se zbrali še pred prihodom spreveda minister Puclj, ban dr. Marušič in podban dr. Pirkmajer, poveljnik Dravske divizije general Ilić, ljubljanski župan dr. Puc in še mnogo drugih odličnih predstavnikov naše javnosti. Goste je pozdravil podpredsednik JRKD Pipan, v imenu šentviških deklet jih je pozdravila hčerka poslanca Komana, zahvalil pa se je za pozdrave minister Puclj, naglašujoč v svojem govoru pomen kmetskega dela.

Med kosci.

Na slavnostnem prostoru se je bila zbrala med tem tisočglava množica; ko je došel sprevod. Predsednik »Zveze« Ivan Kronovšek je nato

Alojz Avsec iz Beričevega prvak naše banovine v košnji in prvi zastavonoša

v zanosnem govoru pozdravil goste, zlasti še gospo kumico, nato pa je pozval praporščaka, da razvije novi prapor. Kumica je na prapor pripela krasen trak s trobojnico in še enega zelenega z besedami: »Naj plapolata ta prapor v čast in ponos vsega kmetskega ljudstva.«

Nato je povzel besedo pokrovitelj slavnosti ban dr. Marušič, ki je opominjal kmeje, naj osta-

nejo trdni na svoji grudi, da bodo nepremagljivi, poslanec Koman pa je bodril zbrano kmetško mladino, naj zvesto čuva svojo državo, ki je naša največja svetinja in naj ne naseda rovarjem, ki s svojim razdiralnim delom podirajo to, kar je bilo zgrajenega s potoki krvi.

Z velikim navdušenjem je množica nato pozdravljala govore narodnih poslancev, ki so prihitali daleč z juga na našo kmetško slavnost.

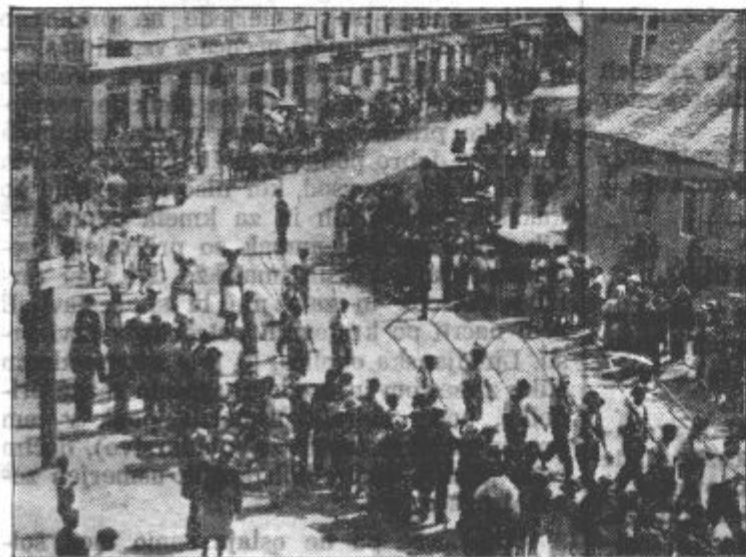
Govor ministra Pucelja.

Ob velikem navdušenju je izpregovoril gosp. minister Ivan Pucelj, ki je izvajal: Kadar gremo

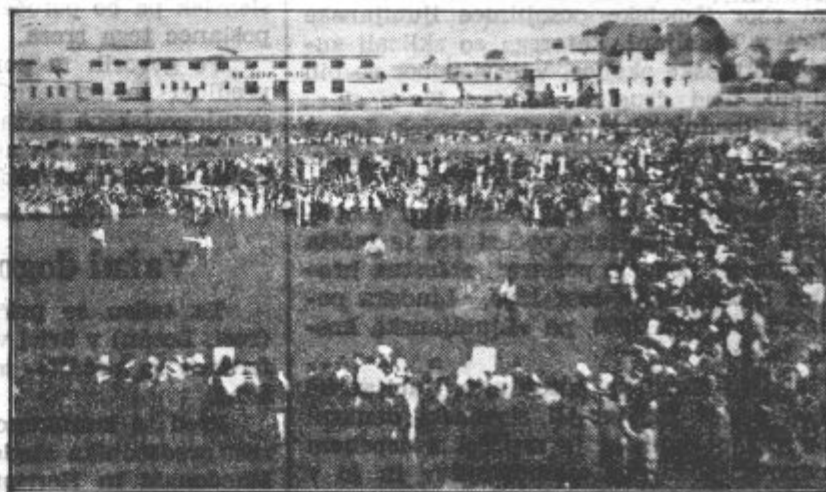
ščenje dogodkom v Senčurju. Verjamev v zdravo pamet in ljubezen našega ljudstva do države. Kar je Bog ustvaril, ne more porušiti nobena hudobija. Sloveščina je danes svobodna povsod. Preprost kmet lahko opravlja najvišje funkcije v državi, za kar je dokaz on sam, ki je sin preprostega kmeta. Fantje in dekleta, kakor ljubite in spoštujete svoj dom, tako morate tudi ljubiti svojo državo. Nikdar ne dopustite, da vam kdorkoli žali in grdi vaš dom. Ne dovolite tudi, da žalijo razni elementi Jugoslavijo. Ako boste z vso strogostjo nastopili napram takim kujskačem, se bodo ti kmalu poskrili. Govor je bil spremljan z navdušenimi medklici in se odobravanje po končanem govoru kar ni hotelo poleči.

Tekma koscev.

Po razvitju prapora in govorih so pričele tekme koscev. Na obširnem travniku pod govorniško tribuno je bil pripravljen prostor za kosce-tekmovalce. Ogromne množice so z velikim zanimanjem sledile poteku tekme. Po polurni košnji je bila glavna tekma zaključena. V imenu ocenjevalnega odbora je razglasil izid tekem tov. dr. Janže Novak. V glavni tekmi je zmagal v hitrosti Alojz Avsec iz Beričevega, ki je s tem postal prvak in zastavonoša novega prapora kot nagrado je sprejel uro, dar bana dr. Marušiča, zbirko cigaret in koso; naslednjo nagrado: uro, dar »Zveze slovenskih zadrug«, je sprejel

Povorka krene z Dunajske ceste proti Šiški in št. Vidu

Del prizora s tekme koscev v št. Vidu

Slovenci na sejme, svatbo, božja pota, nas vedno, ko se vrnemo, povprašajo, kaj smo videli, kaj smo prinesli in kako je bilo. Danes slavimo slavo kmečkega trpljenja. Ni pa slave brez slave države. Kaj ste videli? Bodo vprašali oni, ki niso tukaj. Odgovorili boste: Zbrali smo se, da izkažemo spoštovanje kmetškemu delu in da prišemo zvestobo naši državi. Dati hočemo zado-

Predsednik Zveze kmečkih fantov in deklet se je nato zahvalil govornikom za njihova izvajanja in se je v imenu kmetovalcev zavezal, da bodo dosledno in vselej izpolnjevali besede, ki so jih danes slišali. Za njim je župnik g. Barle, viharne pozdravljen, zabil žrebelj v drog nove zastave z besedami: »Bog čuvaj prapor, ki naj vodi kmetško mladino k zmagi prosvete in vasi!«

za čistočo košnje Anton Kajtnar iz Orle vasi. Drugo nagrado pa Flis Franc iz Toplic pri Novem mestu.

V tekmi domačinov je zmagal Ivo Šturm iz Iga; drugi je bil Baltezar Ivo, Tacen; tretji Močnik Ivan iz Ježe.

V tekmi koscev-škricev pa je odnesel prvo nagrado Leopold Igljič, mag. sluga iz Ljubljane ter s tem postal ponovno prvak med kosci-škrici. (Podrobni rezultat o tekmah v prih. številki.)

Po končani tekmi se je razvila lepa narodna veselica.

Novi odbor Kmetijske družbe

Občni zbor. — Važna izprememba pravil. — Opozicija je zborovane zapustila. — Novi odbor je bil izvoljen soglasno.

V sredo 8. junija se je vršil v Ljubljani občni zbor Kmetijske družbe, ki pomeni važen korak za razvoj in napredek Kmetijske družbe.

Zborovanje je otvoril predsednik g. Oton Detela po 11. uri. Po kratkem pozdravu navzočih odličnikov je povzel besede ban dr. Marušič, ki je v svojem govoru naglašal potrebo obstoja močne privatne kmetijske organizacije, ker država sama tudi ne zmore vsega. Zato je bolje, da se Kmetijska družba ne pretvori v Kmetijsko zbornico, ampak naj ostane kakor je.

Nato je g. ban naglašal važnost vnovčevanja kmetijskih produktov, za kar naj tudi skrbi Kmetijska družba.

Posebno važnost pa je polagal g. ban na izpremembo društvenih pravil. Dofočba, da naj bo član družbe lahko le kmet, ki ima vsaj 1 glavo živine, gre predaleč. Tudi učitelji naj bodo člani, saj so oni tudi poklicani na sodelovanje za napredek poljedelstva.

O izpremembi pravil je poročal predsednik g. Detela. Izpremenili so predvsem člen 5. pravil, ki se sedaj glasi:

»Redni člani morejo biti le osebe, ki se dejansko bavijo s kmetijstvom, bodisi kot lastniki, užitniki ali zakupniki zemljišč, od katerih je predpisana zemljarina, ki se od tega zemljišča vsaj deloma preživljajo, nadalje sinovi posestnikov, ki upravljajo po-

sestvo svojih staršev, kmetijski strokovnjaki, ki se teoretično ali praktično bavijo s kmetijstvom ali s gozdarstvom, živinozdravniki in vsi tisti, ki se bavijo izven svojega poklica s katerokoli kmetijsko panogo.«

Opozicija, ki se je bila izrekla proti izpremembi pravil, je stavila dva izpreminjalna predloga: Oba predloga pa sta bila z več kot z dvetretjinsko večino odklonjena. Vsled tega izida glasovanja je opozicija zapustila zborovanje. Nato je odredil predsednik štetje še navzočih članov, ki je pokazalo, da ima večina štiri petine delegatov za seboj. Opozicija je štela le 46 delegatov...

Na podlagi te ugotovitve so izvolili tudi nov odbor.

V novem odboru so:

Ažman Ivan, Hraše; Bajuk Martin, Božjakovo; Bučar Lavo, Kostanjevica; Detela Oton, Preddvor; Gorečan Franc, Višnja vas, Gajšek Flerijan, Zusem; Hočevar Franc, Struge; Kersnik Anton, Brdo; Koman Albin, nar. poslanec, Vižmarje; Kolenc Alojzij, Zagorje; Kūhar Stefan, Puconci; Lenarčič Josip, Verd; Mastnak Franc, Dramlje; Mravljak Peter, Vuhred; inž. Mikuz Franjo, Beltinci; Mrovlje Milan, nar. poslanec, Ljubljana; Matko Josip, Gotna vas; Omladič Josip, Braslovce; Piber Ivan, župnik, Senčur; Pucelj Ivan, minister, Velike Lašče; Pipan Ivan, Vižmarje; Petovar Lovro, nar. poslanec, Ivanj-krovi; Prijatelj Josip, Tržišče; Roš Ferdinand, Hrastnik; Ravtar Joso, živinozdravnik, Kamnik; Sanein Ivo, kmet, nač. v p., Ljubljana; dr. Spil-

ler-Muys, agrar. komisar v p., Ljubljana; Terčelj Stanko, Smarjeta ob Pesnici; Trček Fran, zadr. ravnatelj, Ljubljana; Urek Ivan, nar. poslanec, Globoko; Zdolšek Anton, Hotunje; Zemljič Jakob, nar. poslanec, Radenci.

Prav tako soglasno so bili izvoljeni v nadzorstvo gg.: Babnik Valentin iz št. Vida, Hodnik Ivan iz Srednje vasi, Kupčič Anton s Ptujске gore, Meden Anton iz Begunj, Rus Ivan iz Grosupelj, Verbič Josip z Vrhnike in Zmavc Andrej, vinarski nadzornik v Mariboru.

Občni zbor je še razpravljal o računskem zaključku za l. 1931, ki izkazuje zaradi posledic krize izgubo 294.000 Din. Novi proračun je zelo skrčen. Znižani so zlasti upravni stroški. Daljša debata se je vršila glede »Kmetovalca«, ki zahteva največje izdatke. Župnik Piber je toplo priporočal, da se obseg tega nadvse koristnega in potrebnega glasila, ki nudi kmetu toliko poučnega, ne skrci. Glede članarine je bilo na predlog g. Ažmana sklenjeno, da gl. odbor prouči možnost znižanja članarine. Navzlic pozni uri so delegati še z velikim zanimanjem sledili izvajanjem gosp. Jos. Lenarčiča z Verda, ki je utemeljeval potrebo ukrepov za vnovčenje kmetijskih pridelkov. V tem smislu je bila sklenjena tudi še posebna resolucija, nakar je predsednik zaključil zborovanje ob pol 15.

TISKOVINE
vseh vrst: traorske uradne reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

TISKARNA MERKUR
LJUBLJANA, GREGORČIČEVA 23
Tel. 25-52, Telegram: Tiskarna Merkur

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

Je imela v četrtek dne 9. t. m. svoj 51. redni občni zbor, kateri je sklepal o poslovnem zaključku svojega 50. poslovnega leta. Iz obširnega poročila posnemamo sledeče: Slavnostno razpoloženje zavoda ob zlatem jubileju je zagrenila težka izguba člana načelstva g. Saše Kneza.

Iz petdesetletnega delovanja zavoda omenimo na kratko sledeče: Pred petdesetimi leti dne 13. septembra 1881 se je vršil ustanovni občni zbor Kmetske posojilnice ljubljanske okolice v Ljubljani, katerega so sklicali župani ljubljanske okolice. V prvi odbor so bili izvoljeni med drugimi: Janez Knez star., župan v Spodnji Šiški, Martin Bavdek, župan v Udmatu, Vinko Ogorelec, župan v Škofljici in Tomaž Ločnikar, župan na Viču.

Emancipacija našega denarnega gospodarstva se je vršila jako počasi, saj je začela šele osem let pozneje poslovati »Mestna hranilnica ljubljanska«, leta 1895. »Ljudska posojilnica« in leta 1900. pa »Ljubljanska kreditna banka«.

Tako je Kmetska posojilnica ljubljanske okolice danes najstarejši slovenski denarni zavod v Ljubljani, ki je začel z uspehom narodno-gospodarsko osamosvojitve in jo v petih desetletjih svojega delovanja zvesto nadaljeval. Ravnal se je vedno po temeljnih zadružnih načelih in zlasti s kulantno obrestno mero izdatno pospeševal razvoj vseh panog narodnega gospodarstva, v prvi vrsti pa gospodarsko povzdigo našega kmeta. Podpiral je slovensko zadružništvo vobče in bistveno pripomogel k njegovemu razvoju in današnji veličini. Leto za letom je naklonil znatne vsote v splošno koristne narodne namene.

Zaradi svoje priznane solidnosti si je zavod vkljub malim začetnim sredstvom hitro pridobil zaupanje slovenskih gospodarskih krogov, se razvijal in rasel brez zaprek in zadržkov tako, da je danes največji kreditni zavod svojega ustroja v naši državi, ki upravlja premoženje Din 254.502.648-50 ob zaključku leta 1931.

Iz skromnih začetkov so narastle vloge na Din 24.535.341-21 in so se dvignile napram stanju koncem leta 1930. za 29.380.423-15 dinarjev, posojila so narastla na Din 205 milijonov 127.348-54 in so se dvignila napram stanju v prejšnjem letu za Din 20.322.637-05, rezervni zakladi pa so se dvignili po pripisu dotacij iz novega čistega dobička, ki izkazuje Din 420.984-68, na častno vsoto Din 9.620.402-71. Nepremičnine, ki so upoštevane v bilanci z Din 4.363.839-78, reprezentirajo znatno tiho rezervo, saj poseduje danes zavod, ki je začel svoje poslovanje v brezplačno na razpolago mu stavljenih prostorih g. Janeza Kneza, lastno zadružno palačo na najprometnejšem prostoru ob Dunajski cesti ter poleg tega še dve vogalni stanovanjski hiši ob Dunajski cesti oziroma Trdnovi ulici poleg raznih stavbišč v mestu in na neposredni periferiji.

Vkljub akutni gospodarski krizi izkazuje ta naš najstarejši slovenski denarni zavod v Ljubljani neomajno vsestranski napredek, kar je uspeh njegovega tradicionalno solidnega poslovanja in dokaz vsestranskega zaupanja naroda v njegovo vodstvo. To zaupanje pa je tudi popolnoma upravičeno, saj jamči za vloge pri Kmetski posojilnici ljubljanske okolice 6496 zadružnikov iz naših najpremožnejših gospodarskih krogov z vsem svojim večmilijardnim premoženjem in so torej hranilne vloge pri tem zavodu ne samo pupilarno temveč absolutno varne.

Zborovanje agrarnih interesentov

V nedeljo 19. t. m. se vrši ob 9. uri dop. veliko zborovanje agrarnih interesentov gornjegrajskega sreza na Ljubnem na Glavnem trgu.

Na tem zborovanju bodo govorili dr. Zbrizaj iz Gornjega grada o zgodovinskem nastanku veleposestev in ciljih agrarne reforme; nar. poslanec Mravljec o stanju agrarne reforme v gornjegrajskem srezu; dr. Novak iz Ljubljane o delu »Zveze slovenskih agrarnih interesentov« ter razložil zakone in predpise o agrarni reformi; nar. poslanec Pustoslavšek pa bo poročal o agrarni reformi kot poslanec tega sreza.

Po govorih in poročilih se bodo sprejeli predlogi in zahteve agrarnih interesentov gornjegrajskega sreza.

Ker je stvar za agrarne interesente največje važnosti, se vabijo vsi na zborovanje.

Važni dogodki po svetu

Ta teden se prične v mestu Lausanne (reci: Losán) v Švici velika mednarodna konferenca za ureditev reparacij in za razorožitvev.

Pred to konferenco sta se sestala v Parizu predsednika angleške in francoske vlade Macdonald in Herriot, da se dogovorita o skupnem nastopu. Po časopisnih poročilih sta se dogovorila, da se bosta zavzela za šestmesečni odlog nemških plačil, glede razorožitve pa za omejitve oboroževanja za dobo 10—15 let.

Zastopniki naše države pa bodo zastopali stališče, naj se plačevanje nemške vojne odškodnine naši državi uredi zasebno med obema državama.

V Nemčiji in v Rumuniji se pripravljajo na državnozborske volitve. V obeh državah bodo volitve določile nov pravec notranje, pa tudi zunanje politike obeh držav.

Razmerje med Francijo in Italijo se je v najnovejšem času nekoliko poostriilo zaradi nameranih atentatov na Mussolinija, ki so jih hoteli izvršiti protifašisti. Italijansko časopisje ostro napada Francijo, češ da daje preveč potuhte italijanskim protifašističnim beguncem.

Vzorna osnovna šola

Po opravkih sem prišel pred kratkim v Notranje Gorice. Takoj pri postaji sem opazil lično šolsko poslopje s precejšnjim vrtom. G. šolski upravitelj je bil ravno pri delu. Zavihanih rokavov in z modrim predpasnikom opasan je bil ravno pri presajevanju. Stopil sem bliže in si dal od prijaznega g. Lovšeta pokazati njegov šolski vrt. Na stotine cepljenecv vseh vrst ima. Pritlikavcev in visokodebelnih hrušk in jablan, breskev, marelic, črešenj — skratka vsega je tam poleg visokodebelnih in pritličnih vrtnic in raznobarnih plezalk. Del vrta se še planira in urejuje in vsa ta dela opravlja g. šol. upravitelj — sam. Videč moje zanimanje za vrt in šolo, me je peljal še v učilnice. Povsod vlada red in snaga. Šolska delavnica nudi zelo zanimivo sliko. Tisti »slavni« rokotvorni pouk, ki je ponekod samo igračkanje, je usmerjen tu čisto po svoje v praktično-kmetiško smer. Pripravljanje količev za mlado drevje in vrtnice je bolj važno kakor izdelovanje raznega sadja iz ilovice. Obiralniki za sadje se delajo prav lahko doma in raba orodja na vrtu spada bolj k rokotvornemu pouku, kakor nalepljenje pisanega papirja na razen papir, kar nima za kmeta nobene praktične vrednosti. Videl sem risbe višjih oddelkov in reči moram, da sem bil prav prijetno presenečen,

ker sem videl toliko praktičnega. Ves potek sadjarjevih opravil je podan na teh risbah.

Pravilna in nepravilna saditev sta lepo ponazorjeni tudi v barvah, da se lahko vidi, kako je treba razdeliti živo in mrtvo zemljo. Potem pride majhen načrt, kako naj se drevice sadi in kakšne naj bodo razdalje med posameznimi drevesi. Obrezovanje drevja je zelo važno. Pri risanju se to lahko zelo lepo ponazori kaj je pravilno in kaj je nepravilno. Prav tako se cepljenje lahko lepo razjasni z risanjem. Spravljanje sadja je zelo važno in to nam nazorno pojasni zopet poseben list, na katerem je vpodobljeno orodje za spravljanje sadja in njega uporaba. Spisne in računke naloge so usmerjene na praktično življenje in seznanjajo učenca z vsemi poslovnimi dogodki, s katerimi ima naš okoličan vedno posla. Skratka — ves pouk je usmerjen tako praktično, da ima potem izstopivši šolar res dobro podlago za življenje. Takšnih šol bi si želel povsod, ker niso usmerjene po kakšnih suhoparnih in za kmeta nepraktičnih učnih načrtih, ampak so prikrojene potrebam kraja. Včasih imata že dve vasi različne potrebe in zato naj bi se sestavljali učni načrti po krajevnih potrebah v prvi vrsti. Ljubljanska okolica, ki je v neposrednem stiku z mestom in prodaja v mesto razne pridelke, bode morala usmeriti pouk v tem pravcu (mlekarstvo in zelenjadarstvo), dočim bode pouk v vinorodnih krajih usmerjen zopet drugače.

G. Lovše pa ne ostaja samo med šolskimi stenami, ampak gre tudi med narod. Ne preleva vsakdanje gospodarske in druge politike v zakajeni vaški krčmi, ampak hodi z ljudmi po poljih in travnikih in ugiblje z njimi kaj in kako bi bilo bolje. Prav vesel sem se poslovil od idealnega učitelja, ki mi je dovolil pogledati v njegovo res moderno in praktično podeželsko šolo, za katero je bil narejen učni načrt v Notranjih Goricah, ne pa v Berlinu ali na Dunaju, kamor romajo naši današnji eksperimentisti po vso šolsko učenost, namesto da bi na temelju kmečkih potreb prilagodili šolski pouk današnjemu času primerno in koristno. Okoličan.

Cevlje dobite povsod, na obroke pa samo pri „Tempo“, Ljubljana, Gledališka ulica 4 (nasproti opere).

Pri zapeki, krvnem prenapolnjenju trebuha, kongestijah, bolečinah kolčnih živcev, bolečinah v boku, zasopljenosti, hudem srčnem utripanju, migreni, šumenju v ušesih, omotici, pobitosti povzroči naravna »Franz-Josefova«-grenčica izdatno izpraznjenje črevesa in osvoboditev od občutkov tesnobe. — Mnogi zdravniki uporabljajo »Franz-Josefovo«-vodo tudi pri nadlogah klimakterijalne dobe z največjim uspehom. »Franz-Josefova«

II. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo o stanju hmeljskih nasadov. Zalec v Savinjski dolini, dne 13. junija 1932. Vremenske razmere koncem meseca maja in začetkom junija niso prijale hmeljskim nasadom, ker so pogoste padavine in neprestani južni vetrovi ovirali obdelovanje.

Sedaj se bavijo hmeljarji z nadaljnim privezovanjem trt, s čiščenjem vrst in tu in tam tudi že s prvim, lahkim nasipanjem.

V zgodaj obrezanih nasadih je trta zrastle že do 3 m visokosti. Rastlina je zdrava in je brez škodljivcev.

Stanje nasadov se mora označiti kot nenakno — vendar zamore ugodno vreme še popraviti zamujeno. — Društveni odbor.

Mladina

Škofja vas pri Celju. »Društvo kmetijskih fantov in deklet iz Frankolovega« priredil v nedeljo, dne 19. junija ob 3. uri pop. v Škofji vasi pred gostilno »Medved« tekmo koscev. Po tekmi bo v gostilni »Medved« razdelitev nagrad tekmovalcem, potem govor Zvezinega predsednika Ivana Kronovška in tovariša Gomiščka. Vabljeni ste vsi prijatelji napredka kmečke mladine, da tekmo posetite, ker je čistil dobiček namenjen za ustanovitev novega »Društva kmetijskih fantov in deklet« v Škofji vasi.

Sv. Jurij ob j. ž. Ustanovni občni zbor Društva kmetijskih fantov in deklet v Sv. Juriju ob južni železnici se je vršil v nedeljo, dne 5. t. m. v osnovni šoli. Predsednik pripravljalnega odbora tov. Tone Merslavič je uvodoma toplo pozdravil predsednika Zveze tov. Kronovška, tov. Gomiščka iz Celja in šol. upr. tov. Žagarja ter nad 50 navzočih fantov in deklet. Po poročilu pripravljalnega odbora so sledile volitve. Za predsednika je izvoljen tov. Tone Merslavič, podpredsednik Franc Šumrada, podpredsednica Zinka Novak, tajnik Franc Gajšek, blagajnik Vrhovšek, odbornikov in namestnikov se je z ozirom na izredno velik okoliš izvolilo več in sicer tovariši oz. tovarišice: Gračner Jože, Oset Ivan, Šoline Jakob, Pernič Marija, Novak Jože, Cehner Alojz, Pernič Edo, Klajnshek Alojz, Fendrih Alojz, Rajšl Jože, Jager Fanika, Arčan Milica, Rataj Marica, Skoberne Anton, Hajnshek France, Palic Ivan, Kukovič Anton, Slomšek Karl; v nadzorni odbor: Žagar Franjo in Jager Fanika. Tov. Kronovšek je z vznešenimi besedami bodril kmetijsko mladino k složnemu delu za povzdigo vasi ter poročal o mladinskem pokretu. Tov. Gomišček pa je obrazložil gospodarsko moč zadrugištva, omenjal ogromno organizacijo velekapitala in kvaren vpliv na neorganiziranega kmeta. Tov. Hajnshek je poudarjal, da je najtrdnější steber vsake države zaveden kmet, da hoče biti tudi naša kmečka mladina med graditelji močne Jugoslavije. Ves potek ustanovnega občnega zbora je pokazal, da se hoče naša mladina z vso svojo mladostno silo in z mladostnim navdušenjem posvetiti procvitu vasi, izobrazbi kmeta in gospodarski osamosvojitvi podeželja.

Članom banovinskega odbora JRKD

Po nalogu začasnega predsedstva banovinske organizacije JRKD sklicujemo I. sejo banovinskega odbora, izvoljenega na banovinski skupščini dne 5. t. m., za nedeljo 19. junija ob 11. uri v Celju v dvorani Celjskega doma.

Dnevni red obsega:

1. Otvoritev.
2. Poročili ministrov Ivana Puelja in dr. Kramerja.
3. Konstituiranje predsedstva banovinske organizacije, volitev predsednika, podpredsednikov, blagajnika in referentov ter imenovanje tajnika.
4. Predlog tajništva glede delokroga referatov (odsekov) in volitev članov odsekov. Razgovor o smernicah dela banovinske organizacije v splošnem.
5. Slučajnosti.

Navodila glede potovanja v Celje prejmejo odborniki v prihodnjih dneh.

Začasno banovinsko tajništvo.

Veletržec Robert Kollmann †.

Dne 12. junija je v Ljubljani nenadoma umrl širom naše domovine dobro znani veletržec gospod Robert Kollmann.

Pokojnik si je pridobil v svojem delu polnem življenju velike zasluge za splošnost kot eden naših najboljših narodnih gospodarjev. Plodov svojega dela pa ni užival sam, ampak je bogato obdaroval razne narodne ustanove še za časa svojega življenja in ob svoji smrti v oporoki.

Bodi blagemu dobrotniku ohranjen med nami časten spomin!

Novice

Desetletnica poroke Nj. Vel. kralja in kraljice. V sredo 8. t. m. je poteklo deset let, odkar sta se v Beogradu poročila Nj. Vel. kralj Aleksander in kraljica Marija. Vladarska dvojica je praznovala ta jubilej v najožjem krogu in brez posebnih svečanosti. Naš narod, ki goji do svojega kralja in kraljice ter treh kraljevičev najgloblje simpatije, je bil ob desetletnici v duhu z vladarsko rodbino in ji je želel vso srečo.

Domače vesti

Tragedija nesrečnega zakona. V Novem Sadu je pekovski mojster Fran Lederer iz Beguša ustrelil svojo 25 let staro ženo, ki je ločena od njega živela v Novem Sadu. Po izvršenem zločinu je Lederer izkušal izvršiti samomor. Pognal si je dve krogli v prsa. Truplo ustreljene žene so prepeljali v mrtvašnico, moža pa v brezupnem stanju v državno bolnico.

Otrok se je zadušil v dimu. V vasi Lovča blizu Kostajnice se je zadušilo v dimu osem-mesečno dete kmeta Šolčiča. Domači so odšli na polje delat in so pustili otročička brez nadzorstva doma. Na ognjišču je tlela žerjavica, okrog katere je bilo mnogo cunj, ki so se vnele, kar je postalo detetu usodno.

Svilogojstvo v Jugoslaviji nazaduje. V okraju Palanka (Vojvodina), ki je eden najvažnejših za gojitev sviloprejke v Jugoslaviji, je število onih, ki se s tem pečajo, padlo v zadnjih dveh letih od 3300 na 420. Spričo položaja na svetovnem trgu svile je država znižala prevzemno ceno za 1 kg kokonov od 20 na 10 Din. Pri tej ceni se pa reja sviloprejke ne splača več.

Tragično skakanje na vlak. V zagrebški bolnici je umrl mizar Josip Blažinič, ki se je hotel odpeljati iz Kutine v Zagreb, pa je prišel na kolodvor, ko je vlak že odhajal. Hotel je skočiti na vlak, pa je padel tako nesrečno, da so mu kolesa odrezala desno roko in desno nogo. Nesrečnež je v bolnici umrl, ne da bi se zavedel.

Naša vojna mornarica je postavila na Vidu spomenik padlim srbskim vojakom. Na grškem otoku Vidu se je pretekli četrtek vršila ganljiva svečanost. Naša vojna mornarica je postavila tamkaj lep spomenik srbskim vojakom, ki so v vojni dobi umrli na Vidu in bili tamkaj pokopani. Za spomenik so prispevali oficirji in moštvo naše vojne mornarice. Postavljen je bil velik križ iz hvarskega marmorja, na katerem so vezani simboli vojne mornarice: krona in sidro.

Bombaž na Rabu. Iz Raba poročajo, da goji kmetovalec Barčič na Kanporskem polju že dve leti bombaž. Letos je pridelal že nad 100 kg bombaža. Okoliški kmetje se zelo zanimajo za novo panogo narodnega gospodarstva.

Mrtva žena z živim otrokom v naročju. Pretekli teden je ubila strela blizu Broda na polju neko ženo. Ko so jo našli, je imela pri sebi otroka, ki se mu pa ni nič zgodilo.

Olajšava pri prodaji svinj. Na predlog oddelka za veterinarstvo kmetijskega ministristva je kmetijski minister glede na sedanje gospodarske razmere odredil, da se do nadaljnjega ukine izvajanje točke 33 pravilnika k zakonu o pobijanju nalezljivih živinskih bolezni. Ta točka predpisuje obvezno preventivno cepljenje svinj za prodajo pred odpremo ali prodajo v Jugoslaviji.

Banovinski prispevek za nabavo gnojšč. Kdor želi napraviti gnojšče in gnojnično jamo v zvezi z odtokom gnojnice iz hleva in svinjaka s prispevkom banovine k nabavnim stroškom cementa, naj se oglasi pri pristojnem sreskem kmetijskem referentu, kjer dobi vsa potrebna pojasnila. Prešnje, ki se vlagajo neposredno na kraljevsko bansko upravo, se ne morejo upoštevati. (Iz banske uprave.)

50-letnica slovenskega županovanja v Ljubljani. Letos je poteklo 50 let, odkar so Slovenci prevzeli vodstvo občinske uprave in izvolili prvega slovenskega župana Petra Grasellija. Takrat je po zmagi nad Nemci na ljubljanskem magistratu prvokrat zaplapolala slovenska zastava v ponos in bodrilo vsej slovenski zemlji.

Znižana monopolska taksa za sol. Finančni minister je odobril sklep upravnega odbora monopolske uprave glaseč se: »Da se zniža monopolska taksa za uvoz iz inozemstva soli v zdravstvene, industrijske, obrtne in poljedelske svrhe po § 91. N. z. določi na 15 Din za 100 kg.

Dedinja naj se javi. V Ameriki je umrl in zapustil nekaj premoženja Rudolf John (Ivan) iz Dole. V domovini ima sestro Marijo, ki jo izseljeniški komisariat v Zagrebu poziva, naj mu predloži dokaze, da je res pokojnikova sestra.

20-letnica smrti Antona Aškerc. V petek 10 t. m. je poteklo dvajset let, odkar je umrl v Ljubljani veliki slovenski pesnik Anton Aškerc, ki je s trinajstimi pesniškimi zbirkami močno obogatil slovensko literaturo. Ob 20-letnici njegove smrti se je vršilo na njegovem domu v Rimskih toplicah odkritje spominske plošče.

Napad. Nedavno se je od vasovanja ponoči vračal posestniški sin Čuš Anton domov v Sp. V Lovlek in ga je iz zasede neznan moški udaril z nekim topim predmetom po glavi in prsih, tako da se je Čuš takoj onesvestil. Domači so ga prepeljali v plujsko bolnico.

Otrok z zraslimi prsti. V Mostaru je nedavno neka gospa rodila dete, ki je imelo zrasle prste na rokah. Na otroku je izvršil operacijo kirurg dr. Lukač, kateremu se je posrečilo ločiti prste.

Pogrešanci iz svetovne vojne. Deželno sodišče v Ljubljani je uvedlo postopanje, da se proglase za mrtve naslednji pogrešanci iz svetovne vojne: Jernej Prijatelj iz Vrhnike, Franc Zupan iz Jesenova, Janez Mandelc z Bleda, Blaž Trpin iz Št. Jošta, Vincenc Skubie iz Brvace in Blaž Petač z Jesenie.

Zdrav rod je pogoj napredka in blagostanja. Naš kmetovalec stremi za enim in za drugim, toda v današnji krizi pozabi le prečesto na največji zaklad: svoje zdravje. — Kdor si hoče povrniti ali utrditi zdravje in preživeti hkrati nekaj dni mirnega, udobnega in poteni oddiha, naj pošle zdravilišče Rogaška Slatina!

Pišite ravnateljstvu zdravilišča predhodno po prospekt!

Nesreča pri selitvi. Pretekli teden se je zgodila huda nesreča v Lušečki vasi pri Poljčanah. Posestnik Rumež je selil novega gospodarja Škrablja iz Loč v Lušečko vas. Blizu doma je hotel Rumež med vožnjo na sprednjem koncu voza nekaj pritrditi in je zato stopil na voz. Zapletel pa se je pri tem med verigo in padel pod voz, ki mu je šel z zadnjimi kolesi preko prsi in trebuha. Stanje ponesrečenca je bilo kritično, vendar se je že nekoliko izboljšalo.

Nesreča. Milan Bizovšek, posestnikov sin iz Švirja, je doma pred hišo streljal vrabca. Naboj pa je udaril nazaj in mu resno poškodoval desno oko. Fanta so morali prepeljati v bolnico.

Nadžkof, ki je služil petim papežem. V Vatikanskem mestu so imeli nedavno nenavaden obisk. K papežu je prišel 93-letni katoliški nadškof Redwood iz Wellingtona na Novem Zelandu. Redwood se je narodil 6. januarja 1839 in je bil leta 1874. posvečen v škofa, leta 1887. pa v nadškofa. Služil je torej petim papežem, preživel pa štiri. Pij XI. mu je izročil svojo sliko s podpisom in ga je odlikoval z zlato kolajno.

Krava ga je nabodla. Šestletni sinček posestnika Jeriča v Dokleževju je gnal kravo na pašo. Ko se je mati odstranila, je deček bolešno zakričal. Prestrašena je mati takoj odhitela k sinčku. Ko je prišla k njemu, se ji je nutil grozen pogled. Pred njo je ležal deček ves v krvi s pretrganimi ustmi tja do desnega očesa. Nesreča se ni mogla zgoditi drugače, kakor da je krava vtaknila rog v dečkovo ustno duplino in ga dvignila. Hudo ranjenega dečka so morali prepeljati v mursko-soboško bolnico.

Preselitev dveh vasi. V Petrovaradinu se je vršila skupščina prebivalcev vasi Vitojevca in Rače, na kateri so razpravljali o preselitvi teh vasi, ki ležita ob Savi in sta vsako leto močno prizadeti po povodnji. O preselitvi teh vasi se že dve leti razpravlja, sedaj pa je bil po nasvetu bana Drinske banovine storjen sklep, naj se preselitev čimprej izvrši.

Vino samorodnic. Na predlog ministra za trgovino in industrijo je kmetijski minister odredil: 1. da se rok za izvoz vina od neposredno rodnih trt (šmarnice) pod dosedanjimi pogoji podaljša še za leto dni, to je do konca junija 1933; 2. da se sme vino od neposredno rodnih trt dati v promet tudi v notranjosti države do konca junija 1933, vendar samo za predelavo v špirit in za industrijske namene in pod istimi pogoji, ki jih predpisujejo odredbe za izvoz vina od samorodnic. Tako vino od samorodnic se mora smatrati kot sirovina za predelavo v industrijske namene. Sodi z vinom od samorodnic morajo biti označeni z napisom »Hibridi (šmarnica) za industrijsko predelavo«.

Vesti iz sveta

Kmetska vstaja v Mehiki. V mehiških državah Puebli in Veracruzu je prišlo do velikih uporov kmetskega prebivalstva. Več sto kmetov se je uprlo proti vladi ter je skušalo napasti občinska in državna poslopja. Vladne čete so hotele razorožiti upornike, ki pa so pri prihodu čet pobegnili v gore. Položaj v Mehiki je zelo resen, ker je zavzela radikalna agitacija med kmeti velik obseg in ima okoli 30.000 kmetov kljub nedavni odredbi vojnega ministrstva za popolno razorožitev, še mnogo orožja.

Nečloveško postopanje grških mornarjev. Pred dnevi je odplul s Sušaka parnik »Saphoc«. Na parnik se je skrivaj vkrcal tudi neki Djordje Manakrović. Ostal je skrit na parniku, dokler ni ta prispel v bližino alžirske obale. Mornarji so tedaj opazili Manakrovića, ga spravili na krov in vrgli v morje. Nesrečnež je tri ure plaval, nazadnje pa je omagal tako, da bi bil skoro utonil. Opazil pa ga je čuvaj svetilnika na rtu Garde. Z motornim čolnom mu je prihitel na pomoč in ga rešil. Zločin je prijavit francoskim oblastem, ki so uvedle proti posadki parnika preiskavo. Parnik je namreč med tem prispel v francosko luko Bonne.

Brezposelnost v Dalmaciji. Splitska delavska zbornica je objavila statistiko o brezposelnosti na svojem področju. Ta statistika beleži 5659 brezposelnih delavcev, od katerih odpade na cementno industrijo 1000, na privatno mornarico 600, na razne obrti 700 delavcev, ostalo število pa na razne druge stroke.

Kuga v južnozpadni Afriki. Iz Johannesburga poročajo, da je v jugozpadni Afriki zavladala epidemija kuge, ki jo prenaša neka posebna vrsta podgan. Doslej so ugotovili že 40 smrtnih primerov.

Italijanski konzul ustreljen. V Ameriki je bil v Springfieldu (Illinois) na izprehodu s šestletnim sinom ustreljen italijanski konzul. Atentatorja sta pobegnila. Atentat so povzročili po mnenju policije protifašisti.

Nadloga kobilic v Južni Afriki. Južni Afriki grozi poplava kobilic. Od Južne Rodezije prihaja velika množina kobilic, ki so že dosegle reko Oranjel. Na ozemlju 100 km so bila uničena vsa polja. Južnoafriška vlada namerava preprečiti prihod kobilic z letali in strupenimi plini.

Strašen požar na Japonskem. Na Japonskem je na vznožju gore Fuji-Omija izbruhnil strašen požar, ki je uničil 1300 hiš. Število mrtvih in ranjenih se do sedaj ni moglo ugotoviti, gotovo pa je, da je število zelo visoko. Škoda znaša več milijonov.

Šofer iz komika. Kakšna beda vlada med igralci na Nemškem, svedoči primer komika Ernesta Wendlerja iz Vratislave, ki je bil do nedavno član ondotnega gledališča. Wendler je inseriral v vratislavski listih, da išče zaposlitev kot šofer. Umetnik je sedaj star 48 let in je bil nad dvajset let član gledališča, ki so ga nedavno zaprli zaradi krize.

Turčija brez kave. Turški listi pišejo, da je nastopila v Turčiji kriza kave, ki celo presega podobno krizo, ki se je pojavila v svetovni vojni. Ta pojav pomeni prelom z najzvestejšimi turškimi tradicijami. V Smirni je takšno pomanjkanje kave, da je morala oblast racionalizirati uživanje in izdaja nakaznice za kavo, ki se izroče v roke vsakemu družinskemu poglavarju posebej.

16 ur trajajoč potres. Iz kitajske province Hupeh poročajo, da so imeli pred kratkim katastrofalen potres, ki je začel ob treh zjutraj in je trajal celih 16 ur. Potres je porušil 70 odstotkov poslopij in je zahteval tudi mnogo človeških žrtev. Ceste in ulice so bile pokrite z mrličmi. Porušeni provinci grozi vrhu tega tudi lakota.

Sredstvo proti strupenim plinom. Nekemu angleškemu kemiku se je baje posrečilo najti učinkovito sredstvo proti vsem vrstam strupenih plinov. Natančnejši podatki o iznajdbi še niso znani.

Nov vulkanski izbruh v Južni Ameriki. V pokrajini Salti je pričel vulkan Las Piedras ponovno bruhati. Oblaki pepela so zavzeli ogromen obseg ter pokrivajo argentinske pokrajine Santa Fe Cirrientes, Entrerios, nadalje Paraguay in južne brazilske države.

Lastovice so se vrnile. Pisali smo, da so se lani v jeseni zatekli mogočni tropi lastovic na Bavarsko, odkoder so jih z letali odpeljali v južnejše kraje, da ne poginejo na severu. Lastovice so opremili s posebnimi obročki, da bi se pozneje preverili, če se bodo vrnile spomladi. V zadnjih dneh so imeli mnogi prijatelji živali na Bavarskem priliko uveriti se, da so se vrnile prav tiste lastovice, ki so jih bili pred meseci odpeljali na jug.

Samotni ocean. Velike angleške paroplovne družbe so, kakor smo poročali, znatno znižale prevozne cene za potovanja iz Evrope v Ameriko in obratno. Od tega ukrepa so se družbe nadejale živahnjega potniškega prometa. Zgodilo pa se je narobe. »Homerick«, ladja White Star Line, ki je imel v sredo odpluti, je zaradi pičlega števila prijavljenih potnikov odpovedal vožnjo. Tudi Cunardova »Mauretania«, ki je imela odpluti v kratkem, ima tako skromno število prijav, da bo najbrže odgodila prekomorsko vožnjo.

Dobro toaletno milo

ne sme samo prijetno dišati, temveč tudi po svojih sestavinah v medicinskem smislu delovati očiščujoče na kožo. Samo tako lahko koristi pri negovanju telesa. Ravno zato so Fellerjeva Elsa-mila zdravja in lepote tako cenjena. Paket s 5 vrstami mila za Din 52.— brez daljnih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg štev. 244, Savska banovina.

Ogromno letalo. V Ameriki so zgradili ogromno letalo. Krila merijo 35 metrov in trup 27 metrov. Letalo lahko nosi šest ton teže in je moderno opremljeno ter sprejme lahko 53 potnikov. Poleti dajo to ogromno letalo v promet.

Nevaren plin. Nad Hamburgom se je te dni pojavil strupen oblak, ki je povzročil med ljudmi veliko zmedo. Ob 7. uri zjutraj je dobilo več ljudi na neki ladji težko sapo. Istočasno je začela vse boleti glava in so jeli pokašljavati. Dele ladje iz bakra in medenine je pokrila plast prahu. Po sodbi strokovnjakov gre za pojav klorove žveplene kisline, ki je izpuhtela iz kakšne tvornice in jo je veter zanesel v bližino ladje.

Gandhiju ponujajo svobodo. Angleške oblasti so ponudile Gandhiju svobodo, če obljubi, da bo prenehal z bojkotnim gibanjem proti angleškemu blagu in s sabotažo angleške zakonodaje. Gandhi pa je izjavil, da preneha z neposlušnostjo samo takrat, če vlada prekliče vse izredne ukrepe proti indijskemu narodu.

Velika tatvina poljskega zlata. Na obmejnem kolodvoru Benčenu je bil iz carinskega urada ukraden zavoj, v katerim je bilo za 120.000 zlotov zlata, ki je dospelo iz Nizozemske za poljsko državno banko v Varšavi.

Lokomotiva brez strojevodje. Na poljski postaji Kajdanov se je primerila nenavadna železniška nesreča. Z rusko-sovjetske meje je nenkrat pridrvela lokomotiva brez strojevodje in je zavozila v tovorni vlak, ki je stal na tračnicah. Preiskava je dognala, da se je na lokomotivo vtihotapil neki preganjanec, ki so ga zasledovali agenti Čeke. Spustil je zavoro, da se je vlak začel premikati, čim pa je lokomotiva prešla čez poljsko mejo, je skočil z vlaka in prepustil potnike usodi.

Zadnji Nемец v francoskem vojnem ujetništvu. Nedavno se je vrnil iz Cayennea na Guayani francoski vojni ujetnik Alfons P. Schwarz, ki je prebil v francoskem ujetništvu trinajst let. Moža so 1921 obsodili na dosmrtno deportacijo v francosko kazensko kolonijo zaradi tega, ker se je kot v Franciji rojeni Alzačan udeležil vojne na nemški strani proti Francozom. 9. marca letos ga je predsednik francoske republike pomilostil, obenem pa je dobil odpustnico iz francoskega državljanstva.

Na konju skozi Evropo. Švedska baronica Linde Klinkowström je te dni dospela v Nagykanyiszo na jugoslovensko-madžarski meji. Baronica je izjavila, da bo dva dneva počivala, potem pa nadaljevala ježo skozi Budimpešto proti severu. Njen smoter je Švedska, potovanje pa je nastopila v Rimu. Klinkowströмова ima na konju poleg sebe vso prtljago, ki ji je potrebna na tej poti.

Nov vulkanski izbruh v Ameriki. V okolici Mendoze je zopet začel padati pepelnat dež. Strokovnjaki napovedujejo nov izbruh vulkanov. Med prebivalstvom je zavladala velika panika. Prebivalstvo krajev v okolici vulkanskega pasu se z največjo naglico seli. Oblasti so organizirale posebna taborišča za begunce.

Gospa županja in njen mož. V Kobilniku na Češkem so izvolili občani županjo namestu župana. Ta čast je zadela Ano Kytko, ki je kandidirala na listi agrarne stranke. Izvoljena je bila soglasno, člani občinskega sveta pa so v zadnjem času vložili pritožbo zaradi njene izvolitve, in sicer zaradi tega, ker so se vršile vse seje občinskega sveta na domu Kytkove in ker se je v občinske zadeve vmešaval njen mož, čeprav ni bil ne občinski svetnik ne župan.

V Ameriki osem milijonov brezposelnih. Po najnovejših podatkih o brezposelnosti, ki jih je objavil predsednik federacije za delo v Zedinjenih državah, se je število brezposelnih delavcev doslej povečalo na 7.950.000 ljudi.

Mi in Makedonija

S tem, da se gospodarsko življenje naglo preobrača, potiska nam v ospredje tudi nova vprašanja, ki niso zadeva poedinca, ampak skupnosti. Če naše delovne moči ne dobe dela na svoji grudi, niti ne morejo preko državne meje, je to pojav, ki sega v narodno gospodarstvo.

Do nedavno so si naše odvišne roke iskale in so na splošno tudi dobile povprečno povoljno eksistenco v tujini, pred vsem v Ameriki, ki je veljala za neizčrpno zakladnico bogastva, za nekak vekovečen raj, kjer je za vsakega primeren delež. In danes? Tudi tamkaj so že težki krči in ponekod tudi gospodarske razvaline. In če bi brali zgodovino tega nakopičenega bogastva, fabriških kirklopov, nebatičnih stanovanjskih kasaren in drugih izzivalnih objektov, če bi znali, kako daleč sega krvava sraga trpljenja, ki je to zgradila, ne gledali bi vsega tega z občudovanjem in spoštljivostjo, ampak s studom. Ravno tam je tonišče gladnih, ki jih nikdo ne vidi in ne pozna, ker med temi mrzlimi stenami je le hladni račun, nikdar pa srce.

Če pretehtamo prihranke s tujih tal, nismo ravno tako na dobrem. Res je usoda nekaterim malo bolj naklonjena, a taki se redko vrnejo v domovino in tudi če se, je vprašanje, če je njihov prihranek nadvreden ali vsaj enakovreden potrošenim ali prodanim močem in ni v primeri z izgubo telesnih in tudi moralnih vrednot bolj navidezna, ko pa resnična vrednota (kapital). Kaj pa z onimi siromaki, ki se potapljajo v kloakah tujine?

Če pa je tako, ali bi se ne dalo kako ukreniti, da bi teh pretežno najdražjih, ker najkrepkejših sokov ne izročali propadanju, še preden so pričeli vračati, kar jim je priroda dala? Da bi jih, ako že morajo z doma, usmerili tako, da bi mogli delati sebi in bi plodili naša tla, pa bilo še na tako preprost način?

V naši državi je še desetisoče hektarov zemlje, kjer bi mogle pridne in razumne rčke dobiti primerno eksistenco in sčasoma celo blagostanje. Ta zemlja, ki leži že dolgo let, kliče po delavcih in življenju.

Ravno to nam narekuje, da ponovno spregovorimo o tej veliko bolj resnično kot pa navidezno bogati zemlji — o Makedoniji.

Pojem »Makedonijac« je pretežni večini odtraten in predstavlja siromašen del Balkana. Ni to pojmovanje nobeno čudo, ker poznamo te kraje le toliko in tako, kolikor in kakor hočejo — drugi. Torej od najslabše strani.

Če bi ne bilo tako in bi se bili v zadnjem desetletju stvarno bavili z vprašanji gospodarskega značaja namesto z »visoko« politiko nizkotnih strankarskih ciljev, bilo bi najbrže splošno in tudi v tem pogledu, to je v poznanju in naselitvi teh krajev malo drugače.

Ne zanima nas toliko dejstvo, da je ravno ta pokrajina igrala že pred stoletji veliko in važno vlogo, da sta n. pr. v srednjem veku cvetela obrt in trgovina, da so njena mesta kupčevala s najsevernejšimi deli Evrope itd. Nam gre in tudi mora iti bolj za kulturno zemljo, za narod in način njegovega življenja, da torej spoznamo kraj od kmečko-gospodarske strani.

Med veličastnimi makedonskimi gorskimi skupinami se razteza našim goricam podobno gričevje s prostranimi planotami in nižje ležečimi ravninami z rodovitno prstjo. Tako je na Skopljanskem polju, ki sega tja preko Kumanova in v jugozapadno ležeče Tetovo ter ob Vardarju do Demir Kapije, tako ob Strumici in v Djevdjeliji, okrog Bitolja itd.

Na splošno je tod redka naselitev, ponekod pa je popolnoma razljudeno in so sela prazna. Vtis, ki ga ta pokrajina pusti na potniku, je mučen in eliči onemu pogorišču. Povsod sama golina. Tod se je godilo nekam tako kot s Krasom: že v sivi davnini so obmorski narodi hiteli trebiti orjaške temne lesove in so jih v nižjih legah tudi iztrebiti. Seveda je to velik nedostatek zlasti v pogledu podnebja

»Saj mora v tej vročini vse zgoreti,« sem dejal domačinu, ko sva v razpaljenem juliju iskala sence. Pokimal je — kar pomeni tamkaj zanikanje — in odgovoril: »Zemlja, rastline, živali in nebo, vse je v medsebojni zvezi. Kar tukaj zraste in dozori, izroči semenu sposobnost, da se lahko upira vsemu, kar pride z neba. Ne boj se, gospodine, ker tako hoče Bog!«

Res je tako. Živa bitja se okolici priuče ali se, kakor pravimo, aklimatizirajo.

Drugačna je priroda v višjih legah, kjer so še vedno veliki gozdovi z orjaškimi bukvami, hrasti in drugim gozdnim drevjem. Tam okrog so naseljeni nekaki gozdni kmetje, ki ovčarijo in žgejo oglje. Ti so v večnem sporu z gozdnimi oblastmi, ki ne morejo teh primitivnih ljudi prepričati o škodi, ki jo njih drobnica — ovce in koze — povzroča mlademu gozdnemu drevju.

Planine zasedajo od maja do oktobra velike črede ovac Vlahov, ki so na Balkanu tipični pastirji. Potomci so romanskega naroda, ki je po pohodu Slovanov zbežal v gore in se oprijel pastirstva. A z ovčarstvom se bavijo tudi Makedonski Srbi, zlasti oni iz severo- in jugozapadnega bolj planinskega dela Makedonije. V mesecu oktobru ženejo svoje od 1000 do 3000 glav broječe črede v več sto km oddaljene nižine dolnjega Vardarja, kjer jesenska vlaga oživi pašnike. V februarju ovce jagnjetijo, koncem aprila pa jagnjeta prodajo, pretežno na Grško. Ti potujoči pastirji so znani kot izvrstni sirarji, njihov sir je zelo cenjen, zlasti pa »kačkavak«, ki je znan daleč po svetu.

V gorskih krajih so kot zadnja skupina naseljencev menihi; ti bivajo v utrjenih samostanih, ki jih je v Makedoniji še okrog 200. Vsak srbski vladar je namreč smatral za svojo dolžnost, da je ustanovil čim več samostanov, ki jih je kolikor mogoče bogato obdaril, bilo to v denarju ali v zemljišču. Samostani so v kakih soteskah in samotnih dolinah ali pa visoko v gorah. Svoječasno so bili menihi kot vzorni gospodarji, ki so z dobrim zgledom učili okoliške kmete. Istočasno pa so tudi bili najjači protivniki islamu in so v času turških vpadov nudili ubežnikom varno zavetje.

Nehote se vsiljuje vprašanje, zakaj se je kmečki narod umikal v gorske kraje, kjer so življenjski pogoji tako težki, medtem ko je v nižini toliko proste rodovitne zemlje. Za to obstoje tehtni vzroki v težki usodi ondotnega ratarja. Naj na kratko povemo, kako težka je bila njegova zgodovina.

Po strašnem porazu srbske vojske v bitki ob Marici l. 1371 so postali Turki gospodarji Makedonije. Turška uprava je kmete temeljito vklenila in to pred vsem, ker so le-ti obstojali iz neosmanov: iz Srbov, Bolgarov, Albancev in tudi ciganov.

Kmet je delal malone zastonj. Od precejnega celotnega pridelka je dajal za davke najprej deseti, pozneje pa osmi del. Po odbitku za seme je dobil beg — veleposestnik in gospod podložnih kmetov — prvo, kmet pa precej navzdol zaokroženo drugo polovico. Med gospodo in kmetom, oziroma med njim in državo pa je često stal še davčni najemnik, ki je tudi dobil svoj delež.

Če je siromak hotel živeti, moral si je izposoditi pri gospodu. Dolg je leto za letom raste in ker ni kmet smel zapustiti gospodarja, dokler ni bil dolg poravnán, obsojen je bil na večno odvisnost.

V mladi generaciji je rastle nezadovoljstvo. Zemljiški gospod je dobil v službo vedno manj naraščaja in tako se je večalo površje neobdelane zemlje. Obdelal se je le deseti ali le dvajseti del, ostalo so veleposestniki oddajali za pašo potujočim Vlahom.

Razpadle glinaste koče, ki napravijo na potnika tako težak vtis, so priče nekdanjih naselbin podložnikov.

Nezadovoljneži so zapuščali domovino in se izselili večinoma v Ameriko, od koder so svojcem pošiljali prihranke — letno okrog 15 mili-

jonov frankov —, inteligenca se je izselila v Bolgarijo, kjer se je povzpela na visoka socialna mesta.

Medtem ko je gospodarska moč kmetov rastle, se je ona gospode krčila, zlasti ko se ta ni hotela odpovedati carigrajskim in pariškimi nasladam, niti ni bila sposobna, da bi bila ublažila razmerje med njo in kmeti. Tudi ni bilo kapitalistov, ki bi bili pripravljeni v tedanjih težkih političnih prilikah zemljišča odkupiti in jih modernizirati.

Proces razpadanja veleposestev se je nadaljeval. Ponekod so kmetje zbrali svoje prihranke in z njimi odkupili zemljišče, ki so si ga nato med seboj razdelili. Tako so postali svobodni.

Drugod je odločala sila. Združila so se cela sela proti turški moči vobče kot nosilci sistema. Uspehi pa so bili najčesešče ničevi in uporniki so se morali umakniti v hribovje, sicer bi jih bila zadela ostra kazen. Tukaj so našli osebno svobodo in varnost imetja. Ko so se enkrat sprizajznili s svojo usodo, niso se več selili, ker niso vprašali, kje je boljše življenje.

A ti samotarji niso zabili na osvelo in so se javno ali tajno borili proti turškemu gospodarstvu. Umaknili so se v nepristopna gorska skrivališča, od koder so se do zob oboroženi spuščali v nižine kot maščevalci krivic in osvetniki izdajic v selu. Prebivalstvo je iz simpatij ali strahu podpiralo to tajno službo. Če so turške čete nepričakovano obkolile selo, prepričane, da imajo komitaše v rokah, so le ti naenkrat izginili neznanu kam. V kakih kočih sredi vasi so imeli podzemski rov.

O teh bojih ne govori nobena kronika, a prehajajo iz roda v rod po ustnem izročilu.

Tukaj tiče vzroki razljudenju plodne zemlje in zaostalosti naroda. Kot razvidno, so si bile razmere v fevdalnem gospodarstvu povsod enake, pa naj je bil gospod naš grof ali turški beg; povsod so socialne krivice potisnile kmeta v brezpravno ozadje.

Turški fevdalizem se je vzdržal več časa kot naš. Zato je naravno in razumljivo, da so makedonske kmečke razmere za našimi. Skromnost, ki jo očitujejo hrana, obleka, stanovanje, živina in orodje, telesne in miselne kretnje, ta vzdržuje ondotno kmečko ljudstvo. Njegove neznatne življenjske zahteve so sposobne prenesti najtežjo usodo. Nепrestano mi done besede, ki sem jih čul iz ust najbolj »zabitega« makedonskega seljaka: »Čudite se naši noši, naši kočih in hlevu, orodju, delu in besedi. Saj vam to verujem, ker ste drugačni ljudje kot mi. Vi ste se učili in ste izobraženi, mi nismo; bili ste samostojni gospodarji, mi ne; svobodno ste se kretali, a mi smo bili vklenjeni v begovo voljo, ki nas je lahko poljubno uničila. Ako bi mi bili na vašem, a vi na našem mestu, bi danes vi govorili meni to, kar govorim jaz vam.«

Narod je razumen, bister in dovolj okreten. Če nima poklicne, še manj pa splošne izobrazbe, ni to le njegova krivda. Res je v južnjaški krvi, zlasti v oni orientalcov, precej lenobe in brezbriznosti, a še večja je resnica, da je človek produkt vsakokratnih razmer. Sicer pa mislimo neorientalske narode, ki bi bili dovtetni za napredek. A kje naj zajemajo, od koga se naj uče in komu zaupajo, ako čutijo okrog sebe nenaklonjenost in vedo, da so le predmet izkoriščanja!?

Sami si pomagajo kot morejo in znajo. In pomagati si znajo dovolj. Makedonski kmet skrbi, da ne krije njegovih potreb trg, ampak njegova hiša. Kar je pri nas že davno izumrlo, to v njem še živi. Zenske napravijo obleko in perilo. Kar vzbuja pozornost in občudovanje, so njih vezenine in tkanine, prti, zavese, odeje itd. V tem slove Prizrenčanke. Surovine so tudi z njihovega gospodarstva. Tla in podnebje te pokrajine nudita pogoje za vse mogoče poljske kulture, od žitaric, sočivja in okopavin do industrijskih biljk (lan, konoplja, bombaž, mak, tobak, ricinus), in sadnega drevja.

Gospodarstvo

Franjo Pavlica:

Reorganizacija našega mlekarstva

Nobena naša gospodarska panoga ni tako nujno potrebna reorganizacije, kakor mlekarstvo. Čim hujše pritiska splošna kriza, tembolj občutimo potrebo po taki reorganizaciji, zlasti ker nam nudi mlekarstvo v času, ko so vse panoge skoro odpovedale, dnevno primeren donos. Dohodek od mleka v naši kmetiji sicer ni velik, vendar pa tudi obratno ni bilo doslej preveč požrtvovalnosti za povečanje produkcije in kvalitete mleka od strani našega kmeta. Ravno zaradi te pomanjkljivosti smo tudi nezmožni izdelati dobre in cenene proizvode, s katerimi bi mogli tudi preko meje. Na svetovnem trgu gospodarji in prevladuje samo oni, ki nudi veliko, dobro in poceni. Tako možnost so si ustvarili Danci, Holandci in drugi napredni narodi, zato pa obvladajo večje mlekarke trge in so vedno konkurenčni. Da pa so ta uspeh dosegli, je bilo treba skoro pol stoletja temeljitega podrobnega dela na travnikih in pri živini.

Poglejmo si naše mlekarstvo, kakršno je in kakšno bi moralo biti, da ne bi bilo potreba slišati zloglasnega imena »kriza« vsaj v tej panogi ne.

Današnji položaj mlekarstva ne smemo istovetiti s predvojnimi, v času bovških in bohinjskih sirov. Takrat je odšel večji del mleka v Trst, Reko in druge južne kraje. Sirarili smo pred vojno malo. Naj je bilo dobro ali slabo blago, vse se je lahko vnovčilo. Danes pa je položaj drugačen. Vsa mlečna produkcija ostane doma in je odvisna od domačega konzuma.

Majhna je produkcija mleka pri nas in vendar govorimo od časa do časa o hiperprodukciji mlečnih izdelkov, ki nam prinašajo krizo. Povedati pa moram, da nastopi tudi pomanjkanje mlečnih izdelkov, vsako leto proti pomladi in za maslo pa kar vse poletje. V sedanjem času od aprila do junija se je najbolj poznalo, kako neurejeno je naše mlekarstvo. Na eni strani polne kleti sira slabše kakovosti, na drugi strani pa silno povpraševanje po dobrem siru in maslu. Ni tako samo letos zaradi pomanjkanja krme; vsako leto se nam pokaže podobna slika. Zato pa pravim: »Mlekarstvo reorganizirati je nujna dolžnost vseh, ki jim je pri srcu dobrobit in tako rekoč ves napredek kmetijstva!«

Ovira pravilnemu razvoju mlekarstva so v prvi vrsti male vaške mlekarne, ki niso zmožne niti samostalnega življenja. Kje smemo torej pričakovati vzgojno delo malih mlekarških združenj pri svojih članih, če jih ubija režija od samega začetka, da ne morejo redno izplačevati mleka. Male mlekarne so ali predvojno delo, ki so takrat lahko služile svojemu namenu ali pa so spomeniki poveljnega trgovanja z mlekarškimi stroji. Teh poslednjih je že nekaj propadlo, ostale pa životarijo in iščejo rešitve.

Ne moremo valiti krivde za ta ustvarjanja na mlekarškem polju na javne delavce, naše prednike, ki so gotovo imeli dober namen graditi tudi veliko. Narod je šel svojo pot in poslušal one, ki so mu lepše prigovarjali, da spada v vsako vas mlekarne. Da je temu tako, je razvidno že iz razprodaje mlečnih posnemalnikov. Mlekarški strokovnjaki jih gotovo niso priporočali in vsaj tam ne, kjer so že bile in se ustanovljale mlekarške zadrage. In vendar se nam kaže baš pri razpečevanju posnemalnikov najžalostnejša gospodarska slika. Za več milijonov je razprodanih v naši banovini posnemalnikov, ki predstavljajo danes še samo kup starega železa. Kar pa je teh nesrečnih reparatorjev še v obratu, niso na korist mlekarškemu gospodarstvu, temveč mu povzročajo veliko škodo. Naj mimogrede omenimo, da ima samo Poljanska

Če so pridelki skromni v količinskem in kakovostnem oziru, oziroma če nekatere sadeže (n. pr. krmsko peso, korenje) goje v zelo neznačajnem obsegu ali jih ponekod sploh ne goje, leži vzrok v gospodarskem sistemu ali bolj v zaostalosti. Plod ni toliko izraz jakosti dotične zemlje, kolikor duše dotičnega proizvajalca. Če bi ta človek, ki ima tako jak hišni razum, imel širše duševno obzorje in bi zavzel mesto malo bolj v ospredju, bilo bi tudi tamkaj bolj vzravnano. V življenju srečamo povsod in vedno en in isti pojav: Dokler niso nižje socialne plasti duševno jake in si ne morejo pomagati same od sebe, jih večja kultura — če je to sploh kaka kultura — izkorišča.

Kmečki narod je dober, a socialne plasti nad njim so vse preveč prepojene s trgovskim duhom. To je treba poudariti, da se vidi, kako težko je stališče tamkajšnjega kmeta.

Po vojni so se z neko mrzlično naglico naseljevali na to razljudeno zemljo špekulanti, nekaki moderni begi, ki so pokupili velika zemljišča z namenom in prepričanjem, da nasele tamkaj kolone. Ker pa niso niti od daleč poznali procesa v kmečkem gospodarstvu in so slepo verjeli naivnemu računu na papirju, ki je v takih slučajih vedno daleč za onim iz prakse ter so končno popolnoma prezrli duševnost povojnega človeka, pa bilo celo najbolj preproste, niso uspeli.

Če pa niso uspeli špekulanti, zamorejo prospavati kmetje, ker razmere so se že tako zasukale, da pritiče zemlja le tistemu, ki jo more sam obdelovati. Tako je tudi edino prav.

Ta zemlja hoče torej delovnih rok, in sicer takih, ki jih vodi razum; ki vedo, kaj je smotreno gospodarstvo in se ne tresejo pred začetnimi težkočami, ki so v takih okoliščinah tako naravne.

A nikoli se ne smejo naseljevati sami zase, neorganizirano. Enkrat ena je na makedonskih tleh trikrat nič. To velja osobito za našega človeka, navajenega na drugačno naravo, na drugačno duševnost, z drugo vero in zahtevami, nazori in interesi. Tudi je naš človek bolj razvito družabno bitje, ki hoče nekaj svojega in se le počasi sprijazni z okolico, ki mu nudi manj kot je njegova povprečna zahteva.

Uspešno naseljevanje je mogoče le na podlagi v vse potankosti segajočega načrta in organizacije, ki naj zavzema celotne interese naseljencev, ki dobro razumejo potrebo discipline.

Razni glasovi in očitki, da ta kraj ni za nas, so le plod napačnih informacij ali pa predsodkov. Zakaj naj bi ne bila za nas? Navadno se to utemeljuje s slabimi zdravstvenimi razmerami. Čudili smo se, da se niso v prilikah, ki v njih ondotno ljudstvo živi (Turki), pojavile druge bolezni, ne samo malarija. Med našimi ljudmi v slovenski koloniji pa ni bilo lansko leto niti 5% slučajev malarije, kar je za prvo leto malo. Po eni strani je v tem dokaz, da ni malarija tako razširjena, po drugi pa, da je v večji kulturi manjša nevarnost.

Kako ugodna tla nudi Makedonija organiziranemu kmetu, je priča naselbina v Dušanovcu v okolici Skoplja, kamor se je pred sedmimi leti naselilo okrog 20 kmetov iz Stare Srbije. Danes imajo lepo zadružno mlekarne, vzorne vinograde, lepo živino itd. V kratkih letih so dosegli blagostanje malone iz nič.

Ponavljamo: Pri nas postajajo in so že take razmere, da bi bilo pametno in potrebno obratovati ravno tem krajem malo več pozornosti, in sicer brez odlašanja, ker sicer zna biti prepozno.

Janko Furlan.

Ogrožena lepota uide nevarnosti škodljivih učinkov solca, vetra, vlage in starosti samo z dnevno nego medicinsko učinkovitih obrambnih sredstev, kot so: Fellerjeva Elsa-pomada za zaščito lica in kože ter Fellerjeva Elsa-pomada za rast las. Skozi 35 let preizkušene. Za vnaprej poslanih 40 Din se dobi 2 lončka brez daljnih stroškov v Elsafluid-tovarni Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 344, Savska banovina.

dolina nad Škofjo Loko preko 800 takih strojev, ki so pobrali pri kmetu okrog 1 milijon dinarjev, če ne več. Le pomislimo, kako veliko moderno urejeno mlekarstvo centralo bi lahko danes imeli tam kje v Gorenji vasi, da smo ta denar zbrali za veliko mlekarne, namesto, da smo ga izdali za nepotrebne posnemalnike. Takih krajev je pri nas vse polno, saj najdeš že pri vsaki hiši posnemalnik.

Ni še vsega konec; kriza nas ne sme strahiti pred reorganizacijo mlekarstva, saj vidimo, da se da ravno v krizi marsikaj ustvariti, za kar je v času ugodne konjunktore manj možnosti.

Na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru prične novo šolsko leto dne 15. septembra t. l. Šola je dvoletna. Z njo je v zvezi internat za gojence. Kolkovane, na celo polo pisane prošnje (kolek sedaj Din 25.—) za sprejem je poslati ravnateljstvu banovinske vinarske in sadjarske šole v Mariboru do 20. julija t. l. Prošnji se morajo priložiti: 1. krstni list; 2. domovnica; 3. odpustnica, odnosno zadnje šolsko spričevalo; 4. spričevalo o nravnosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole; 5. izjava starišev, odnosno varuha (kolek Din 2.—), s katero se zavežejo plačati stroške šolanja; 6. obvezna izjava staršev ali varuha (kolek Din 2.—), ki reflektirajo na banovinsko ali kako drugo štipendijo iz javnih sredstev, da bo njih sin ali varovanec ostal pozneje na domači kmetiji, v nasprotnem slučaju pa povrnejo zavodu sprejete zneske podpore iz javnih sredstev. Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let ter najmanj z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Sprejmejo se predvsem pridni, dovolj nadarjeni, zdravi kmetški sinovi, ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma. Sprejme se tudi nekaj eksternistov (izven zavoda stanujočih učencev). Pri vstopu v šolo napravijo mladeniči kratek sprejemni izpit iz slovenščine (ali srbohrvaščine) in računstva; katerega so oproščeni absolventi dveh ali več razredov meščanske ali kake nižje srednje šole. Iktrati se preišče njih zdravstveno stanje po zdravniku zavoda. Oskrbnina znaša do preklica mesečno Din 400.— in se plačuje mesečno vnaprej. Pridnim sinovom manj premožnih posestnikov se po možnosti dovolijo popolnoma, do polovice ali tri četrtine prosta mesta v internatu. Prosilci za banovinsko prosto mesto morajo vložiti davčno ali občinsko potrdilo o velikosti posestva in višini letnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer. Podrobnejša pojasnila daje ravnateljstvo šole. Prošnje za sprejem se rešujejo pisмено.

»Vinski zakon in kletarski vedež« je knjiga, ki smo jo že davno potrebovali. Saj nas seznanja s točnim besedilom vinskega zakona in pravilnika k njemu, hkrati s poljudnim in vestranskim tolmačenjem. Toda to je le mali del knjige. Sledijo pojasnila o praktičnem udeleževanju kontrole po vinskem zakonu, o pravilnem izvrševanju vseh kletarskih del tako, da so v skladu z veljavnimi predpisi o vinskih boleznih in napakah, o pravilnem ravnanju z vinsko posodo, o čiščenju ali bistrenju vina, o vinnu kot zdravni pijači in še mnogo drugih zanimivih in poučnih podrobnosti. Ravno ta drugi del knjige je našemu povprečnemu gostilničarju in vinogradniku najbolj potreben in dobrodošel. Saj je splošno znano, na kako malo zavidni stopnji je naše kletarstvo, kako malo pravega razumevanja je najti za najglavnejša kletarska opravila — pretakanje, dolivanje, žveplanje, čiščenje sodov itd. Navedena knjiga nudi ravno o vseh teh in še drugih vprašanih mnogo poučnega in jo moramo vsakomur, ki ima z vinom opravka, toplo priporočati. Dobrodošlo čtivo bo tudi samemu vinskemu pivcu, ker tudi ta najde v knjigi marsikaj, kar ga bo poučilo o pravi vrednosti vina za človeški organizem. Obžalujemo le, da je knjiga tiskana na razmeroma slabem papirju in s nekoliko predobnim tiskom. — Inš. Lukman.

Dipl. agr. A. Jamnik:

Izgledi za leto 1932.

Kakor vsako leto, tako je tudi letos izdalo kmetijsko ministrstvo Združenih držav ameriških svoj »Outlook report 1932«, to je poročilo o kmetijskih konjunkturalnih izgledih za leto 1932 — že v februarju, da s tem olajša in omogoči ameriškemu kmetovalcu sestavo vsakoletnega gospodarskega in pridelovalnega načrta.

To poročilo je za letos skromnejše kakor je bilo druga leta. Razumljivo je to; časi so preveč nestalni. Letos to poročilo objavlja le dejstva in skuša razne izpremembe in pojave pojasniti, opušča pa doslej običajna navodila farmerjem in prepūšča njim samim, da odločijo svoje ravnanje.

Četudi je to poročilo namenjeno farmerjem ameriške unije, je vendar važno tudi za nas. Iz njega izvemo, kako Amerika gleda in presoja svetovni tržni položaj za najvažnejše kmetijske pridelke.

Glasom tega poročila se je v letu 1931. položaj ameriškega kmetijstva bistveno poslabšal. Kosmati dohodek farmerjev je znašal leta 1929. še skoraj 670 milijard (dinarjev), v letu 1930. je padel na približno 520 milijard (dinarjev), a v l. 1931. pa celo na 390 milijard (dinarjev). V dveh letih je torej padel za 40 %.

Kmetovalci so pri svojih pridelkih utrpeli znižanje cen za 30 %, veletrgovina s kmetijskimi pridelki pa 22 %. Celokupni tržni nivo je padel za 15 %, cene v ne-kmetijski veletrgovini pa so padle samo za 10 %. Padee cen je torej šel jako močno na škodo kmetovalca.

Ameriški izgledi za izvoz kmetijskih pridelkov so za leto 1932. zelo slabi, posebno zato, ker se razni narodi obdajajo s carinskimi zidovi, dalje zaradi preferenc, ki jih Anglija namenja svojim dominionom (kolonijam), kakor tudi zaradi možnosti sporazumov za uspešnejšo izmenjavo dobrin med evropskimi državami.

V državah, katerih kmetijstvo konkurira na svetovnem trgu z ameriškim kmetijstvom, je kako zmanjševanje proizvodnje komaj opaziti. V prekomorskih državah je povečevanje obdelane površine v glavnem ponehalo, zmanjševanje pa se vrši le polagoma. V Evropi je zaradi protekcionistične politike povečevanje proizvodnje še vedno v teku. Tudi Rusija stremi še vedno za povečanjem proizvodnje.

Zmanjševanje proizvodnje pšenice je razven v Rusiji in Kitajski še najjačje. Vendar to zmanjševanje popolnoma nadomesti povečevanje v Rusiji. Posevek pšenice (razven Rusije in Kitajske) je zmanjšan skoraj za 5 milijonov hektarov. To pomeni zmanjšanje pridelka pšenice za približno za 60 milijonov meterskih stotov (600 tisoč vagonov.)

V prekomorskih državah so ostanki lanske pšenice še znatni, v Evropi razmeroma majhni, izvzemši Anglijo. Od teh starih zalog se bo do nove žetve izvozilo tako malo kot lani in se bodo torej k novi žetvi pridružile dokajšnje stare, neprodane zaloge. Izgleda pa, da se bo v letih 1932/33 pridelovanje pšenice še bolj omejilo. V Združenih državah sev. Amerike se je posevek ozimne pšenice zmanjšal za 10,4 %. Ako prištejemo še izpadek radi slabega prezimljenja in deloma tudi suše, je računati, da bo ob sicer normalnem poteku tu letina pšenice za 18 % manjša od lanske. Jare pšenice pa bo ob normalnih razmerah več kot lani, kajti lanska je utrpela velik vpadek radi suše.

Pri koruzi se predvideva zmeren porast obdelane zemlje. V normalnih razmerah to pomeni znatno večji pridelek kot v kateremkoli letu od leta 1923. dalje. Pričakuje pa se tudi porast povpraševanja, ker se širi obseg živinoreje. Zaradi jakega nadomeščanja vprežne živine z motorji povpraševanje po ovsu pada. Izgledi za vnovčevanje ječmena so razmeroma dobri.

Število prašičkov za rejo se je v ameriški uniji lani povečalo spomladi za 9 %, jeseni pa za 20 % v primeri s prejšnjim letom. Ta prirast se bo v letu 1932. uveljavil in bo vplival na trg. Iz-

gledi za izvoz kakor tudi glede cen so mračni. Tudi se kažejo znaki, da obeta nagnenje k povečevanju govedoreje — nadaljno povečanje proizvodnje, kar se bo tudi kmalu odražalo na trgu. Od leta 1928. se je številčno stanje goveda povečalo za 10 %. Notranja struktura govedoreje pa se je nekoliko spremenila in posebno narašča število krav. S to spremembo bo omogočeno hitrejšo prilagodevanje proizvodnje na spreminjajoče se tržne razmere. Tudi v mlekarstvu se kaže porast proizvodnje. Cene so v mlekarstvu manj nazadovale kot v ostalih kmetijskih panogah, a cenenih krmil je bilo dovolj. Prav v zadnjem času so cene zopet nekoliko nazadovale.

K tem ameriškim ugotovitvam naj priključim

Kmet v srednjem in novem veku

(Nadaljevanje razprave o najstarejših kmetijskih narodih)

Zanimive so pravice, ki so jih vinogradniki uživali v vinogradskih zadevah. Vinogradniki so imeli poseben »gorski zakon in gorske pravde«. Naj se jih v splošnem dotaknemo.

V srednjem veku je imel vsak stan svoje sodišče, sestavljeno iz članov dotičnega stanu, le kmet je bil v vseh zadevah prepuščen svojemu gospodu. Izjemo so delali vinogradniki, ki so v vinogradskih zadevah postopali samostojno.

Početki te nenavadne pravne uredbe segajo nazaj v zgodnji srednji vek. V dobi kmečkega robstva je bila edini žarek nekdanje svobode in samostojnosti. Edino tukaj je slovenski rob smel samostojno odločati v zadevah, tičočih se njegove blaginje.

Seveda ni segala ta svoboda tako daleč, da bi bil kmet oproščen služnosti v vinskem pridelku, ki je obstojala v »gorščini«, ki jo je prvotno dajal v naturi, pozneje pa v denarju. Za gospoda je moral biti najboljši sok iz stlačenih jagod. To je bila »župa«. Če je vinogradnik v slabih letinah ni imel, moral si jo je izposoditi ali kupiti bilo kjer- in kakorkoli, ker zakon je velel: »Če nemaš sladkega soka v svojem vinogradu, kupi ga tam, kjer ga dobiš ter zadovolji svojega gorskega gospoda.«

Spomin na to gorsko pravdo lebdi v naših »gornikih«.

Dokler je trajalo naturalno gospodarstvo, t. j. dokler je kmet vršil služnosti le v blagu ali naturi, je bil razmeroma na dobrem. Vsako veleposestvo je bilo nekak zaključen gospodarski organizem. Naturalne služnosti podložnih kmetov so krile potrebe gospoda; hlevi, žitnice in kleti — vse je bilo polno, da je gospod lahko udobno in razkošno živel in prirejal bogate pojedine; potrebno opravo in orodje so mu napravili podložni kmetje-rokodelci (nekateri kmetje so izdelovali gotovo orodje in opravo za graščino in podložna kmečka gospodarstva; tako so se polagoma razvili rokodelci), več ni potreboval.

Zato pa ni bilo med kmetom in graščikom onega napetega razmerja, ki je pozneje izzvalo ogenj in kri. Pozneje to se pravi, ko se je naturalno gospodarstvo naglo umikalo in slednjič docela umaknilo denarnemu gospodarstvu.

Najprej se je denar pojavil v mestih. To je bilo v 13. stoletju. V naslednjih dveh stoletjih je že krožil med kmeti. Plemstvo je postalo lačno zlata, denarja, in zemlje mu ni bilo nikdar dovolj. Saj je jasno: Čim več zemlje, tem več pridelkov in denarja. Zato pa je grabilo po zemlji, ki je zadobila večjo veljavo. Na itak že dovolj izčrpanega roba pa je stavilo take zahteve in bremena, ki jih morejo narekovati le najnižji nagoni. Obledelci so pravice iz urbarjev, rastle so vse mogoče naklade, večala se je tlaka, in celo

še par podatkov iz Nemčije glede prašičereje. Glasom štetja v decembru leta 1931. se je v Nemčiji napram prejšnjemu letu zmanjšalo število pujskov za 63 %, oplojenih svinj za 15 %, mladih prašičev pa za 27 %. Količinsko bo tedaj v jeseni ponudba (nemška) na trgu manjša kot doslej. Cena prašičev je bila na trgu 11-20 (dinarjev) za 1 kg ali nekako 9-10 (dinarjev) v hlevu. Razmerje med ceno prašičev in med ceno krmil (povprečno 1 kg po 2 Din) je bilo nekako 1:4,5. To razmerje je za nemškega rejca toliko časa sploh neugodno, dokler ne znaša 1:7, t. j. dokler izkupiček doma v hlevu ne znaša sedemkrat več kot povprečna cena krmil.

turške vpade je plemstvo izkoristilo, saj so dojenčki in berači plačevali osebni davek za boj proti Turkom.

Že v 11. stoletju srečamo isti pojav kot v zgodovini starega veka: Pritisk odganja ljudstvo v mesta, to je v smer najmanjšega odpora. Ta beg z dežele se je v denarnem gospodarstvu zelo stopnjeval.

Če so ubežniki prebili v mestu eno leto in šest tednov, so bili prosti, ker po takratnem pravu se je glasilo: »Mestni zrak oprosti po letu in dnevu«. A to le v slučaju, če jih ni gospod v tem času pozval nazaj. Zopet drugi so odstopili skromno imovino samostanom in so stopili v križarsko vojsko. (Kristjani so radi romali v sveto deželo. Ko so Turki zavzeli Jeruzalem, niso bili kristjani varni pred njimi. Zato je papež Urban II. sklical v Clermontu cerkveni zbor, kjer je obrazložil trpljenje kristjanov pod mohamedanci in je pozival na boj. Oglasilo se je veliko število prostovoljcev. Ti so si pripeli na prsi rdeči križ. Odtod ime »križarji« in »križarske vojne«, ki so pričele 1096. in trajale v presledkih do 1254. leta.)

A razen kmetov je sililo v mesta tudi plemstvo. Za to je bilo več razlogov. Po eni strani je plemstvo tudi tukaj hlepelo po gospodarski in politični nadvladi, po drugi pa je bilo mestno življenje bolj mikavno in prijetno.

Ravno ta beg kmetov z dežele, ki je postajal plemstvu vedno bolj nevaren — kdo naj bi mu bil sicer delal! — je prisilil, da je v 13. stol. priznalo nesvobodnim kmetom osebne pravice do zemljiškega uživanja, ki so se vpisale v urbarje.

Pravno razmerje med graščakom in podložnikom je bilo zelo različno. Ponemkod je smel podložnik zapustiti kmetijo svojim potomcem ali pravice celo prodati, drugod ne; zopet drugi ni imel nikake pravice podedovanja. Tako je bilo na Sp. Štajerskem, Koroškem in Kranjskem

Prvotni prebivalci mest, knezi in cerkveni dostojanstveniki, so prirejali tamkaj sejme, kjer so pred vsem domači obrtniki prodajali svoje izdelke. Nekateri od njih so se posvetili trgovskemu stanu.

Število obrtnikov je naraščalo in skupno življenje jih je vzgajalo k vzajemnosti. Oživel je zadrudni čut in jih sklopil v stanovsko organizacijo. Tako so se mogli uspešno braniti navalu zemljiške gospode.

Mestni svet, lastnina veleposestnikov, posvetnih in cerkvenih, je postal drag predmet visokim zemljiškim rentam, ki so jih plačevali najemniki-kmetje in rokodelci. Slednjič je bil svet prodan za visoke cene. Tukaj so korenine lasnice kapitalističnega gospodarstva. Na teh s tlakarskim delom ustvarjenih zakladih se je zemljiški veleposestnik prelevil v veletržca in bankirja.

Iz izletnikovih zapiskov.

Kavarna, gostilna, kino, poulična zijala — greh za gospodarstvo in zdravje. Tukaj je življenje, tukaj resnica, prijatelj. V preprostosti prirode in ljudstva posvečih razgrete možgane in grahljane živce. Res je sicer, da je tudi med narod zašla škodljiva navlaka, a to ni iz njega, pač pa iz nas — civilizirancev. Narod nosi krivdo na tem le v toliko, v kolikor nas je posnemal. Mislim, da bi bilo za vse bolje, če bi se bilo vršilo baš obratno: da bi bili mi sprejemali narodno kulturo, zrastle iz vsebinsko bolj bogate tradicije. Glej: V ljudstvu je civilizacija ustvarila le velike potrebe, ki so ga pognale na trg, ki je danes nanj tako zelo navezan. Koliko mora izdati letno za obleko, perilo, obutev itd., to je za vse to, kar si je svoječasnno preskrbelo iz — sebe. Kaj ima od te »kulture«, ki ga gospodarsko tako bije. Ni pa tako n. pr. pri srbskem kmetu, ki si vse potrebno napravi doma. Kako dobrodošli bi danes bili kmečki hiši statva in tkalo in kolo vrat!

Našim modernim pojmom se to seveda protivi, ter smo se že davno oddaljili od preprostosti. Mesto in njegova vrtoglava vsebina nas je oropalo mira in duševnega ravnovesja, brezupni smo in črnogledni kritiki. Ali naj nas narod tudi tukaj posnema? Ne! Tudi sem prepričan, da ta človek — prijatelj je pokazal na kmečki dom —, ki misli, govori in ustvarja z naravo, nikoli ne izgubi vere v svoj obstoj. Umerjen, uravnovešen je v najtežjih časih, dočim se mi zdrzemo in smo iz duševnega ravnovesja, če se nam polije kaplja črnila. —

Po kratkem oddihu na lepi razgledni točki se je pogovor nehoté zasukal k vprašanju gospodarske krize in se razpletal nekako tako-le:

Mi smo v gospodarskem valovanju kot ne-bogljena deca, ki se prosto igra misleč, da vrši največje delo. Ne zavedamo se, da smo popolnoma zamreženi v židovski duh »zlate lakoti«, ki je ustvarjal in ustvaril vse gospodarske sisteme. Zato tudi se vse vode iztekajo po nam neznanih kanalih na mlin te lakoti. Samo odtod je mogoče, da so n. pr. trije odstotki prebivalstva, ki jih židje zavzemajo v Ameriki, vodili ameriško gospodarstvo. Da pa se lahko povsod vrine in uspešno narekuje gospodarsko življenje, ustvaril si je sistem brezosebnega gospodarstva. Mi učenci ne moremo n. pr. vedeti, koliko židovskega kapitala se nahaja v raznih podjetjih (delniških družbah). Takih slučajev je mnogo tudi pri nas, kjer so razna podjetja in globoko v narodno gospodarstvo segajoča podjetja le dozdevno naša. A največja ironija pa je v tem, da taka podjetja, ki nas izjemajo, s svojim novcem še podpiramo. Je pač tako, da židovski komaj 14 milijonski narod res narekuje gospodarsko in tako tudi ostalo dihanje, on nosi pristne, mi pa ponarejene dragulje ali on je resničen, mi pa do-

zdeven gospodar. Od te strani naj se tudi presoja gospodarsko in tudi duševno krizo.

Seveda je treba pibiti, da je polno krščenih židov, ki niso nič slabši od pravih.

Le ti stremijo in delujejo za gospodarsko nadvlado, po moči in ugledu. Te večšine nam prija in radi bi jih posnemali. Tudi mi se hočemo »pokazati« in pobiramo odpadke, ki nam jih mogotci namenoma mečejo, da nas opajajo in odvrtaajo našo pozornost od onega, ki je osnovnega značaja in vitalnega pomena. S temi odpadki serviramo javnosti in tako nevedé širimo zlo, ker to je samoprevara, prevara, blaznost.

Ali naj je to vzgoja naroda?

Pa se končno čudimo šoli in jo dolžimo, kako nedostavno da vzgaja in ne vemo, da je ta preznatna in preveč podrejena, da bi mogla vršiti to nalogo. Javno življenje, ki nas ima v oblasti in javno mnenje je oni činitelj, ki smo mu podrejeni. Zakrpanih hlač n. pr. ne nosimo le iz bojazni pred ono javnostjo, ki je v naši mladini ustvarila svojevrstne moderne vzore, kateri so za narod porazni.

Mladina je žrtev.

A mi smo vendarle sinovi kmečkega praga. Če se enkrat tega zavedamo in spoznamo, da je edino tukaj vekovečna trdnost, storili bomo svojo dolžnost, ki je ta-le: Odstraniti iz mladine porazne ideale, ki niso in ne smejo biti naši, vcepiti ji smisel, globoko razumevanje in ljubezen do preprostega, a vedno najlepšega kmečkega življenja, vzgajati jo v gospodarski vzajemnosti, ki naj milijone delovnih rok združi v mogočno deblo. Protiutež kapitalističnemu duhu, ki ne pozna meja izkoriščanja, je mogoče le v združenem gospodarstvu, ki edino zamore pravično porazdeliti in uravnati dobrine, oziroma gospodarske odnose.

Še bi bila razpravljala o tako važnih vprašanjih, ko bi se z roba Kozjaka ne bila zazrla na oni s posebno skrbjo in ljubeznivo ustvarjeni kos zemlje Slov. goric. Ni vinske krize, ki bi našega kmeta-viničarja pognala iz vinograda, tako priča skrbno delo. Sicer pa se tukaj prideluje najboljše kaplja. Spičnik, Sv. Jurij, Svečina, Plavč itd. so pač kraji za to. Svetovali bi tudi gostilničarjem iz Kranjske, da se poslužujejo teh kleti. Sicer pa čujemo, da je otvoril vinsko klet v Ljubljani znan posestnik Terčelj iz Sv. Jurija ob Pesnici. Hvalavreden korak, ki bo mogel zadovoljiti proizvedente in konsumente.

Zapeka. Vseučiliške klinike potrjujejo, da naravna »Franc-Jozefova« grenčica, zlasti v srednji in visoki starosti izborna čisti želodec in čreva.

Kmetje, obrtniki in podeželski delavci!
Zahtevajte v vsakem gostilniškem lokalu, kamor zahajate in dajete zasluzka, »Kmetški lista«!

Drobne vesti

Nov češki drahiz. Praška vlada je predložila parlamentu novelo, ki pojasnjuje določbe zakona o drobižu. Obtok drobiža, ki je doslej znašal 956 milj. Kč, se zviša na 1200 milj. Kč. Iz prometa se vzamejo bankovci po 20 Kč, ki jih bo češkoslovaška Narodna banka nadomestila s srebrnimi kovanci.

Strašna smrt požiralca mečev. V madžarskem komitatu Bekes se je pred dnevi produciral artist v požiranju mečev Franc Kondor. Pri nekem nastopu pa je je drago izkupil. Rezilo mu je obtičalo v goltancu in so ga morali odstraniti z operacijo. Ta pa ni pomagala artistu nič več. Nesrečnik je izdihnil v najstrašnejših mukah.

Zdravnik, ki je izrezal prvega slepiča. V Hamburgu je te dni obhajal 80letnico kirurg prof. Hermann Kümmel, ki je imel l. 1889 toliko poguma, da se je prvi lotil slepiča z nožem. S tem je položil temelj tej panogi ranocelniške prakse, ki se je do danes krasno razvila. Pred Kümmellovo operacijo je vsak akuten primer slepiča bil smrten.

Življenje za klobuk. V neki slovaški vasi se je bila nedavno primerila nenavadna nesreča. Otroci, ki so, kakor je v teh krajih navada, pasli gosi, so s svojim kričanjem zbudili nekega starca, ki je spal na bregu ribnika. Starci se je hotel odstraniti, tedaj pa je zapihal veter in mu snel klobuk z glave. Zanesel ga je v ribnik, kamor je hotel za njim, a na ilovnatih tleh se mu je spodrsnilo in je utonil preden so mu mogli priti na pomoč.

20 črncev živih pokopanih. V Johannesburgu se je primerila huda rudniška nesreča. 20 domačih delavcev, ki so bili zaposleni v neki podzemski jami, je zasula težka plast zemlje v trenutku, ko so kopali v nekem rovu. Vedstvo rudnika je poslalo ponesrečencem takoj na pomoč rešilni oddelek, ki se mu je pa doslej posrečilo rešiti izpod razvalin le 5 črncev živih. Usoda ostale petnajstotice je trenutno še negotova.

Podkupljiva Amerika. Bivši nadzornik ameriškega justičnega departementa Gaston B. Means se je moral 6. junija zagovarjati pred sodiščem zaradi obtožbe, da je prejel od ge. Eveline Mc Lean za poizvedovanje v zadevi ugrabitve otroka 100.000 dolarjev podkupnine.

Leteci gasilci. Pri gasilskem oddelku v Edinburgu so uredili posebno postajališče za avtgiroletalo. Gasilski statnik Methuen je izjavil časnikarjem, ki so ga intervjuvali, da bo gasilstvo v kratkem tako izpopolnjeno, da bodo gasili ogenj iz zraka s kemikalijami. Avtgiroletalo ima prednost, da lahko obletava gorišče in mnogo lažje pogasi ogenj kakor gasilci spodaj z zemlje.

Kmetški hranilni in posojilni dom

v Ljubljani
Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Račun pošt. hranil. št. 14.257

Brzjavni: „KMETSKI DOM“

Telefon šte. 28-47

VLOGE na knjižice in tekoči račun

se obrestujejo po 5 1/2% brez odpo-

vedei, pri trimesečni odpovedi po 7%, brez odbitka davka na rente

Stanje vlog nad 35.000.000 dinarjev // Rezerve nad 900.000 dinarjev

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog

Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinitve obrestovanja.

POSÓJILA daje proti poročtvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnih in vrednostnih

papirjev ter dovoljuje kredite v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji

BLAGAJNIŠKE URE: Ob delavnikih od 8—12 1/2, in od 3—4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 1/2.

Podružnici v Kamniku, Glavni trg, in v Mariboru, Slomškov trg 3

ŽENE, nič strahu! POMOČ

pri motnjah in izostanku mesečnega perila vam v teku ene ure prinese samo »Vigic dr. Heryja.« »Vigic« učinkuje sajamečno pri vsaki ženi tudi v zastarelih in težkih primerih. Ze tisoči žen so ga uporabljali z uspehom in vselej jim je vrnil mir in veselje do življenja. Uspeh sajamečen brez prekinitve poklicnega posla. Zdravju ne škoduje. Samo temu sredstvu se boste lahko zahvalili za svoj mir. Ne hvalimo preko mere; poklonite nam svoje zaupanje, da vam vrnemo mir. Strokovnjaki so ga nazvali edino uteho žene. Pozor! Samo »Vigic dr. Heryja!« — Cena Din 70—, močnejši Din 130—, posebno močan za zastarele motnje in krepak telesni stroj Din 200— in 250—. Uspeh sajamečen, sicer se znesek vrne! Na tisoče zahval za gotov in hiter uspeh. Sredstvo ne odreče nihi v najtežjih primerih, deluje naravnost čudežno. Diskretno po pošti za vnaprej poslani znesek (v dopise) ga razpošilja samo:

+ Strokovni ordinačni laboratorij »Aide-Havelka«, Praga-Vinogradi, Slezska 116 - odd. K.
Poštni predal 28, Češkoslovaška.
Strokovni sveti brezplačno!

EKONOM

Osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani Kolodvorska ulica št. 7

Nudi po najnižjih cenah vse vrste deželnih pridelkov, najfinejšo banaško in domačo moko, koruzo, krmila, špicerijsko blago in ostale v to stroko spadajoče predmete.

VELIKA ZALOGA vseh vrst umetnih gnojil, modre galice ter najboljšega trboveljskega in splitskega portland cementa.

Opeko in strešnike

vseh vrst, za zidavo hiš, iz znanih karlovskih opekarn

ILOVAC

dobavlja franco vsaka postaja po konkurenčnih cenah samo

Generalno zastopstvo za Dravsko banovino

»EKONOM« LJUBLJANA, KOLODVORSKA 7

Česa ne smemo

ako hočemo, da se dobro počutimo!

Ne smemo jesti nezadostno prekuhanih jedi.

Ne smemo požirati slabo prežvečenih jedi.

Ne smemo prehitro in preveč jesti.

Ne sme se nam jed mrziti.

Ne smemo trpeti, da nam jed neprebavljena težko leži v želodcu.

Ne smemo imeti želodčnih bolečin, zgage in krčev.

Ne sme se nam kolcat in ne sme nas napenjati.

temveč je treba, da se pobrigamo za dobro prebavo in redno stolicu, brez katerih ni dovoljne cirkulacije krvi, in spričo tega naravno tudi ne zdravja.

Ako smo nezadovoljni s prebavo in z delovanjem črevesja nam koristijo Fellerjeve »Elsa« pilule. 6 škatel 30—dinarjev, 12 škatel Din 50— in Elsa švedske kapljice (2 stekl. Din 50—) z omotom in poštino vred dobavi lekarnar Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elzatrž 344 (Savska banovina).

Odobreno po ministarstvu za soc. politiko in narodno zdravje. Sp. št. 509 z dne 24. III. 1932.

Pozor, kmetje!

„PENIK“

Trgovina s čevlji domačega izdelka —

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica št. 35

Vam nudi moške čevlje že od

Din 115—, golserje od Din 200—, močne delavske od Din 80—, ženske lahke in

sportne od Din 75— dalje, otroške čevlje po najnižjih cenah. — Izdeluje tudi po meri.

Popravila se sprejemajo.

SANATORIJ v MARIBORU

Gosposka 49. Tel. 2358

Lastnik in vodja: kirurg dr. CERNIC

Najmoderneje urejen za operacije. Zdravilni aparati: višinsko sonce, diatermija, tonizator, žarnica „Hala“, enterocleaner. Zdravljenje z radijem (pijača in kopeli). — Cene zmerne.

Ure za birmo prodaja najceneje Pakiž Ivan Ljubljana Pred Škofljo 15

Benedikt Sattler

Ljubljana-Moste

Pokopališka ulica št. 5, izdeluje raznovrstne kipe, reliefje, portrete

po lastnih ali danih načrtih, popravlja oltarje ter izvršuje vsa v kiparsko stroko spadajoča dela. — Cene zmerne. Za strokovnjaško izdelavo jamči!

VSAK

zaveden kmet bi moral čitati naš list!

Posojila brezobrestna

za odkup zemljiškoknjižnega dolga in nakup posestva podeljuje: „Zadruga“, Ljubljana. Poštni predal 307. Išče potnike!

Oglašajte v „KMETSKEM LISTU“!

Pozor, novosti! ČEVLJARJI!

Patent Peta neprekosljivo za pritrditev usnja na lesenih petah. Strokovnjaško preizkušeno. Dobiva se pri torčki

JAKOB FLIGL, DEDIČI, LJUBLJANA kleparska - vodovodna instalacija

Gregorčičeva ul. 5 — Tel. 3353 — Rimska c. 2

POZOR! Za čiščenje čevljev zahtevajte pri Vašem trgovcu le „Japan“-kremo.

Na zahtevo vzorec za poskušnjo brezplačno. Stroino olje in kolomaz po najnižji ceni.

„Japan“ kemični izdelki tovarne Št. Vid nad Ljubljano

OGLASI v „Kmetstem listu“ imajo siguren uspeh!

Osobje tvrčke Franca Kollmanna naznanja pretužno vest, da jih je dne 12. junija 1932 nenadoma zapustil srčno dobri, nepozabni in plemeniti šef, gospod

Robert Kollmann

veletrgovec v Ljubljani

Pogreb dragega nam šefa se je vršil v torek, dne 14. junija 1932 ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Mestni trg št. 7, na pokopališče k Sv. Križu.

Blagega šefa bo ohranilo osobje v trajnem in najlepšem spominu.

Bodi mu lahka zemlja!

V Ljubljani, dne 12. junija 1932.

Josipina Blumauer, prokuristinja, in ostalo osobje

Potrni od globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je nenadoma preminul naš ljubljani brat, stric in svak, gospod

Robert Kollmann

veletrgovec, veleposestnik, bivši gerent Mestne hranilnice, podpredsednik Mestne hranilnice, bivši upravni svetnik največjih ljubljanskih bank in cenzor Narodne banke, imetelj redov Sv. Save III. in IV. razreda itd.

v Ljubljani, dne 12. junija 1932, ob pol 7. uri zjutraj, previden s tolažili sv. vere za umirajoče.

Pogreb dragega pokojnika je bil v torek, dne 14. junija 1932 ob 4. uri popoldne od doma žalosti, Mestni trg št. 7, na pokopališče k Sv. Križu, kjer se položi truplo v rodbinsko grobnico.

V Ljubljani, dne 12. junija 1932.

Pavel Blinc

Železniški svetnik, svak

Marica Blinc, roj. Kollmann

sestra

Leo Blinc

odvetniški pripravnik

Prof. dr. Marta Blinc

nečakinja

Erich Busbach

dr. chem. in mag. pharm.
nečaka